

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

III РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 61

София, срѣда, 9 априлъ

1930 г.

67. заседание

Вторникъ, 8 априлъ 1930 година.

(Открито отъ председателя А. Ц. Цанковъ въ 16 ч. 52 м.)

Председателъ: (Звъни) Обявявамъ заседанието за открито.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитъ г. г. народни представители: Аврамчовъ Мито, Агушевъ Еминъ, Айвазовъ Любомиръ, Александровъ Василь, Апостоловъ Драгомиръ, Баевъ Христо, Бечевъ Милко, Бешковъ д-ръ Иванъ, Бомбовъ Иванъ, Бояджиевъ Стефанъ, Бурилковъ д-ръ Владимиръ, Бурмовъ Никола, Василевъ Григоръ, Василевъ Ради, Витановъ Добри, Владовъ Никола, Гаговъ Петъръ, Гайдаджиевъ Димитъръ, Георгиевъ Павелъ, Георгиевъ Стойчо, Георгиевъ Страшимиръ, Герай Мехмедали, Горневъ Христо, Дамяновъ Георги Марковъ, Димевъ Борисъ, Димитровъ Владимиръ, Димитровъ Добри, Димитровъ Стефанъ, Дочевъ Момчо, Драгановъ Василь, Драгневъ Георги, Желъзовъ д-ръ Димо, Златевъ Станю, Ивановъ Димитъръ II, Игнатовъ Василь, Икономовъ Димитъръ, Илиевъ Христо, Ингилизовъ Иванъ, Казанаклиевъ Георги, Казанджиевъ Иванъ, Кашиевъ Атанасъ, Калчевъ Панайотъ Тинчевъ, Капитановъ Трифовъ, Кирпиковъ Иванъ, Кожаклиевъ Колло, Колевъ Боню, Колевъ Иванъ, Константиновъ Тома, Кулишевъ Георги, Кънчевъ Кънчо, Лулчевъ Коста, Манасиевъ Добри Даневъ, Мановъ Христо, Марковъ Кръстю, Марулевъ Йосифъ, Мечкарски Тончо, Милевъ Милю, Миновъ Петъръ, Митевъ Василь, Митевъ Добри, Миховъ Запрянъ, Мотевъ Минчо, Некезовъ Тодоръ, Николовъ д-ръ Борисъ, Петевъ Вичо, х. Петковъ х. Георги, Петковъ Петко, Петровъ Аврамъ Стояновъ, Поповъ Кръстанъ, Поповъ Проданъ, Първановъ Първанъ, Пъчевъ Георги, Савовъ Стоименъ, Сидовъ Пандо, Симеоновъ Георги, Славовъ Кирилъ, Стамболиевъ Никола, Стефановъ Димитъръ, Стефановъ Стефанъ, Стояновъ Христо, Стояновъ Любомиръ, Толевъ Борисъ, Тончевъ Желю, Топаловъ Недѣлчо, Търкалановъ Никола, Узуновъ Ангелъ, Харизановъ Иванъ, Христовъ Борисъ, Чакръкчийски Стойне, Ченгелиевъ Антонъ, Чешмеджиевъ Григоръ, Чирпанлиевъ д-ръ Никола, Яневъ Димитъръ и п. Янчевъ Иванъ)

П. Анастасовъ (с. д): Нѣма кворумъ.

Председателъ: Разписали сж се 90 души.

П. Анастасовъ (с. д): Ама повечето сж наши. Отъ 170 ваши има ли 17 души да присѣдствуватъ? Пребройте ги. Или управлявайте, или си вървете. Тая работа така не може.

Отъ сговориститѣ: Е-й-й!

С. Мошановъ (д. сг): Ами кжде сж вашитѣ?

П. Анастасовъ (с. д): Да. Или ще управлявате, или ще дойдатъ други.

Председателъ: Съобщавамъ на Събранието, че председателството е разрешило отпущъ на следнитъ народни представители:

На г. Величко Кознички — 2 дена;
На г. Никола Андреевъ — 1 день;
На г. Малинъ Паневъ — 1 день;
На г. Димитъръ Грънчаровъ — 2 дена;

На г. Иванъ Лѣкарски — 1 день;
На г. Тончо Мечкарски — 1 день;
На г. д-ръ Борисъ Николовъ — 1 день и
На г. Петъръ Цуцумановъ — 4 дни.

Следва да се разреши отпущъ отъ Събранието на следнитъ народни представители, понеже сж се ползували вече съ повече отъ 20 дни отпущъ:

На г. Стефанъ Димитровъ — 2 дена и
На г. Иванъ Бомбовъ — 8 дни.

Които сж съгласни да имъ се разреши исканиятъ отпущъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Съобщавамъ на Събранието, че е постѣпило питане отъ пловдивския народенъ представителъ г. Димитъръ Дрънски къмъ г. министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве, съ което пита: **защо околийскиятъ началникъ въ гр. Пловдивъ не съобщава на новоизбранитѣ съветници отъ с. Дувалий. Пловдивска околия, да се събератъ и конституиратъ като новъ общински съветъ?**

Това питане ще бѣде препратено на г. министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве, за да отговори.

Постѣпили сж отъ Министерството на финанситѣ следнитѣ законопроекти:

За данѣчни облекчения на акционернитѣ, командитно-акционернитѣ банки и кооперативнитѣ кредитни сдружения. (Вж. прил. Т. I, № 84)

За изваждане отъ обращение алуминиевитѣ монети отъ по 1 и 2 л., насѣчени презъ 1923 г. (Вж. прил. Т. I, № 85)

Тия законопроекти ще бѣдатъ раздадени на г. г. народнитѣ представители и поставени на дневния редъ.

Пристѣпваме къмъ първа точка отъ дневния редъ — **грето четене законопроекта за опазване на растенията отъ болести и неприятели.**

Моля г. докладчика да го прочете.

Замѣстникъ-докладчикъ Г. Павловъ (д. сг): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ поправкитѣ и прибавкитѣ, приети на второ четене)

Чл. чл. 1 и 2, съ съгласието на г. министра, се сливатъ и образуватъ чл. 1. (Чете) „Чл. 1. Този законъ цели опазването на културнитѣ и полезни растения отъ болести и неприятели, организирането и воденето борбата съ болеститѣ и неприятелитѣ по растенията и събирането данни относно разпространението имъ“.

Нумерацията на останалитѣ членове съответно се измѣня — чл. 3 става чл. 2, чл. 4 става чл. 3 и т. н.

Въ чл. 25 думитѣ „иматъ и епидемиченъ характеръ“ се заличаватъ.

Чл. чл. 26 и 27, понеже материята въ тѣхъ се урежда отъ закона за желѣзницитѣ, се зачертаватъ изцѣло.

Нумерацията на останалитѣ членове до края съответно се измѣнява още веднѣжъ — чл. 28 става чл. 26, чл. 29 става чл. 27 и т. н.

Председателъ: Постѣпило е предложение отъ народния представителъ г. Стефанъ Пѣйчевъ, подписано отъ нужното число народни представители, къмъ чл. 26 да се прибави следната нова алинея: „За борба противъ

главната дава се безплатно на населението порзолъ и тилантинъ, също и нуждни уреди за напращване семето". Има думата народният представител г. Стефанъ Пѣйчевъ, за да развие предложението си.

С. Пѣйчевъ (з. в): Г. г. народни представители! Въ чл. 26, сега чл. 25, отъ проекта за опазване на растенията отъ болести и неприятели се предвижда, че се даватъ безплатно всички медикаменти за борба противъ паразититъ, обаче не се предвижда безплатно даване на химикалитъ, които служатъ за борба противъ главната. А тѣзи химикали сѣ доста скъпи — порзолтъ струва 25 л. пакетче отъ 200 грама, значи, 125 л. килограмтъ; също и тилантинъ. За да могатъ да се упазятъ растенията отъ главната, необходимо е държавата да предвижда ежегодно въ бюджета си известни суми за покупка на тия химикали, които да се раздаватъ безплатно на населението, за да може веднъжъ завинаги да бѣде премахната главната отъ зърненитъ растения.

Ето защо азъ правя това предложение и моля то да бѣде прието отъ Народното събрание. Защото голѣма частъ отъ производителитъ-селяни не разполагатъ съ нуждитъ сръдства за покупка на тия химикали и си служатъ съ разни стари, примитивни сръдства — пепель, негасена варъ, синъ камъкъ и т. н., отъ които голѣма частъ отъ семената изгубватъ своята кълняемостъ. За да се заинтересува населението да се бори противъ главната, като напръска семената съ този прахъ, необходимо е държавата да му дава безплатно такива химикали. Азъ пакъ моля г. г. народнитъ представители да приематъ това мое предложение, за да бѣде ефикасна борбата противъ главната.

Председателтъ: Има думата г. министърътъ на земледѣлието и държавнитъ имоти.

Министъръ Д. Христовъ: Предложението, което прави народниятъ представител г. Пѣйчевъ, става свършено излишно съ огледъ на чл. 26 отъ законопроекта, който става чл. 25. Тамъ се казва, че въ случай на масово нападение на опасни болести и неприятели, които застрашаватъ народното стопанство, Министерството на земледѣлието и държавнитъ имоти доставя и раздава безплатно или съ намалени цени нуждитъ сръдства, машини, уреди, препарати и приспособления за водене на борбата. Съответната компетентна властъ ще реши дали въ даденъ районъ главната се разпространява въ такъвъ голѣмъ размѣръ, че представлява опасностъ, въ какъвто случай Министерството на земледѣлието, съгласно чл. 26, който става чл. 25, ще достави и раздаде безплатно или по намалени цени нуждитъ препарати, химикали и пр. за водене на борбата. Следователно, нѣма защо да се споменава изрично и за главната, когато съ тази обща формула въпросътъ се решава най-задоволително.

Председателтъ: Г. Пѣйчевъ! Настоявате ли на Вашето предложение?

С. Пѣйчевъ (з. в): Ако г. министърътъ твърди, че всички химикали ще бѣдатъ давани безплатно на населението, нѣма смисълъ да се прави отдѣлно предложение.

Н. Пждаревъ (д. сг): Разбира се.

С. Пѣйчевъ (з. в): Но азъ смѣтамъ, че не ще бѣде зле да се споменатъ и химикалитъ за борба противъ главната, защото въ мотивитъ къмъ законопроекта се казва, че загубитъ само отъ главната възлизатъ на 300 милиона лева.

Н. Пждаревъ (д. сг): Щомъ се спомене „главната“, значи другитъ болести се изключватъ.

С. Пѣйчевъ (з. в): Не. Споменава се за парижката зеленина и други препарати противъ паразититъ, а главната не е паразитъ, а болестъ по зърненитъ растения.

Д. Бъровъ (д. сг): И главната е паразитъ.

С. Пѣйчевъ (з. в): И за да стане ясно, че ще се даватъ безплатно на населението и химикалитъ порзолъ и тилантинъ за борба противъ главната, направихъ това предложение.

Председателтъ: Моля, които сѣ съгласни да се прибави къмъ чл. 26 новата алинея, предложена отъ г. Стефанъ Пѣйчевъ, да вдигнатъ рѣка. Меншество, Събранието не приема.

Които приематъ на трето четене законопроекта за упазване на растенията отъ болести и неприятели, заедно съ докладванитъ поправки отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 58)

Пристъпваме къмъ третата точка отъ дневния редъ: **първо четене законопроекта за бюджета на държавата за 1930/1931 финансова година — продължение разискванията.**

Н. Пждаревъ (д. сг): Ами втората точка — за разрешаване на Кулската градска община да сключи заемъ?

Министъръ В. Молловъ: Ще бѣде разгледана утре, когато дойде г. министъръ-председателтъ.

Н. Пждаревъ (д. сг): Може да мине и сега — ще го замѣсти другъ министъръ.

Министъръ В. Молловъ: Азъ нѣмамъ нищо противъ.

Председателтъ: Пристъпваме къмъ втората точка отъ дневния редъ — **първо четене законопроекта за разрешаване на Кулската градска община да сключи заемъ.**

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретаръ Д. Мангъровъ (д. сг): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ мотивитъ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 83)

Председателтъ: Моля, които приематъ на първо четене законопроекта за разрешаване на Кулската градска община да сключи заемъ, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ третата точка отъ дневния редъ: **първо четене законопроекта за бюджета на държавата за финансовата 1930/1931 г. — продължение разискванията.**

Има думата народниятъ представител г. Георги Поповъ.

Г. Т. Поповъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Въ бюджета на държавата сѣ прокарани главнитъ линии на нашата стопанска и финансова политика. Отъ цифритъ на неговитъ приходи и разходни пера най-добре се виждатъ принципитъ и началата, които сѣ легнали въ основата на политиката на правителството за покровителствуване произведенията на нашия националенъ трудъ. Отъ тия приходи и разходни пера най-добре може да се види грижата на правителството да даде единъ по-носенъ животъ не само на държавнитъ служители, но и на всички съсловия въ страната. Въ тия пера могатъ да се съзратъ също така и мѣрцитъ, които ще се взематъ за подобрене живота на цѣлия български народъ. Съ огледъ днешното ни тежко финансово положение азъ намирамъ, че тия пера не отговарятъ на податнитъ сили на нашия данъкоплатецъ.

Ще направя единъ малкъ прегледъ на нашата стопанска и финансова политика, за да направя и своето заключение.

Презъ 1929 г., година на тежка стопанска криза, на голѣми изпитания, на голѣми бедствия за нашия народъ, година на голѣми разочарования, има да отбележа два важни факта. Първиятъ фактъ е сключването на държавния стабилизационенъ заемъ отъ 3½ милиарда лева съ 7½% лихва. Вториятъ фактъ е дефицитътъ отъ предшествуващата 1928 г. отъ 813 милиона лева по нашия търговски балансъ.

Първиятъ фактъ, сключването на държавния стабилизационенъ заемъ, има особено голѣмо значение за нашия стопански животъ. Както ви е известно, той бѣ гласуванъ на 22 ноемврий 1928 г., а произведението отъ него започна да постѣпва въ началото на 1929 г. Казвамъ, че има голѣмо значение и затуй се спирамъ на него, защото съ тоя заемъ се повдигна довѣрието на българския народъ предъ чуждия свѣтъ, първо, и, второ, защото той имаше и втори единъ резултатъ — разшири кредита на нашитъ стопански деятели. Подчертавамъ тоя фактъ. И ще видите, че тоя кредитъ отъ 9 милиарда лева презъ 1926 г. стига на 10 милиарда лева презъ 1927 г.; въ 1928 г. достига цифрата 13 милиарда лева, а въ 1929 г., къмъ сръдата на м. септемврий, този общъ кредитъ достига цифрата 16 милиарда лева. Това е общиятъ кредитъ на цѣлата страна, раздаванъ отъ Българската народна банка и отъ всички други чужди и частни наши банки и кредитни учреждения.

Обаче отъ тоя заемъ само една шестнадесета частъ се пада на Българската народна банка, а това, въ сравнение съ нейния капиталъ, представлява само 10%. Останалиятъ кредитъ, въ размѣръ на 52%, е раздаванъ отъ чужди и други наши частни банки. Върху тоя особено важенъ

въпрос за кредита азъ ще се спра малко по-после. Искамъ, обаче, да подчертая, че **тоя кредитъ, съ постъпване** произведението отъ заема, се отрази най-първо върху нашия вносъ. И ние виждаме, че за първитъ шестъ месеци отъ 1929 г. тоя вносъ се възкачва на цифрата 4.140.000.000 л., докато презъ 1928 г. той е билъ 3.700.000.000 л., а презъ 1927 г. — 2.780.000.000 л.

Българската индустрия, благодарение на тия широки кредити, също така увеличи своето производство. Туй увеличение, обаче, не бѣ съответно съ покупателната сила на нашия консоматоръ. Тази консомативна способностъ отъ денъ на денъ все повече и повече се намалява, благодарение на лошата реколта. А известно е у насъ, като земеделска страна, че когато реколтата е добра, когато ценитъ на зърненитъ произведения сѣ добри — и годината е добра. Тогава и нашиятъ консоматоръ е добре; тогава има и за държавата, има и за индустрията, има и за търговията. Когато, обаче, нашето производство е компрометирано, когато цената му е подбита, естествено е, че заедно съ това се явява криза и въ цѣлото наше стопанство.

Тѣй че, споредъ мене, първиятъ именно знакъ за стопанската криза бѣ даденъ отъ нашето земеделско стопанство. Нашето земеделско производство, както се изнесе тукъ, е изложено на капризитъ на метеорологическитъ условия. Презъ годината, за която говоря — 1929 г. — тѣзи метеорологически условия не бѣха благоприятни за нашето земеделско производство. Тя бѣ година на тежка, сурова, продължителна зима. Благодарение на това, една голѣма частъ отъ нашето земеделско производство, особено зимнината, на много мѣста пострада отъ студа. Стана нужда презъ пролѣтътъ тя да бѣде преорана и засѣта съ лѣтнини. Също така презъ годината една голѣма частъ отъ така възстановеното производство бѣше унищожено отъ стихии — отъ бури, градушки и др. природни явления. Тѣй че, макаръ общо засѣтата площъ у насъ да е била съ 100 хиляди хектара повече, а именно 2.568.534 хектара, срещу 2.468.768 хектара презъ 1928 г., обаче производството изобщо е било съ 810.000 квинтала по-малко, отколкото е било презъ 1928 г., т. е. то е достигнало цифрата 25.421.109 квинтала, срещу 26.230.122 квинтала презъ 1928 г. Особено голѣмо е намалението въ зърненитъ храни, предимно пшеницата и ечемика. Производството на пшеницата презъ 1929 г. възлиза на 9.020.000 квинтала, срещу 13.377.402 квинтала презъ 1928 г. Производството на ечемика презъ 1929 г. възлиза на 2.344.273 квинтала, срещу 3.401.043 презъ 1928 г. Въ замѣна на туй, нека забележа, производството на царевичната презъ 1929 г. е достигнало 900.000.000 кгр. срещу 500.000.000 кгр. за 1928 г., или съ една голѣма разлика отъ 400.000.000 кгр. Производството на овеса също така показва едно увеличение. Презъ 1929 г. то възлиза на 150.000.000 кгр., а презъ 1928 г. — 89.000.000 кгр.

Реколтата, обаче, на маслодайнитъ и чисто индустриални растения презъ 1929 г. е била и по качество, и по количество много по-добра, отколкото е била презъ 1928 г. Особено производството на слънчогледовата култура е порастнало почти двойно. Презъ 1928 г. то е било 30.000.000 кгр., а презъ 1929 г. — 66.000.000 кгр. Обаче производството на рапицата, която въ нашия търговски балансъ за 1928 г. даде около 406 милиона лева, презъ 1929 г. спадна 3 пѣти — 132.000.000 л.

Варивата също така сѣ дали добра реколта, особено фасултъ, чието производство възлиза на 70 милиона килограма срещу 18 милиона килограма за 1928 г.

Както виждате, г. г. народни представители, производството презъ 1929 г. и по качество, и по количество не е било така лошо. Кѣде, следователно, трѣбва да се търсятъ причинитъ за острата стопанска криза и на сигнала за тая криза, който се даде отъ земеделското стопанство? Безспорно е, че има, освенъ компрометираната реколта на зимницата, на пшеницата и ечемика, и други факти, които сѣ допринесли за това тежко стопанско положение. Кои сѣ именно тѣ?

Г. г. народни представители! Вие знаете, че следъ реорганизацията на Българската народна банка на нея се наложи една нова кредитна политика, която изключваше прѣкия кредитъ на нашитъ стопански съсловия и тя, вмѣсто банка, която да ръководи производството на нашия националенъ трудъ, стана банка на банкитъ, както самата тя въ своя докладъ се изразява. Тая политика до известна степенъ попрѣчи навреме да се събератъ произведениата на българския земеделецъ, да се складиратъ до износнитъ пунктове и да може навреме да се изнесатъ на чуждитъ пазари и да се осребрятъ. Това също така е една не малка причина за стопанската криза, която преживяваме сега.

Друга една причина, това е, че на тая политика на Българската народна банка следъ 2 юлий 1929 г. се даде една погрѣшна насока. Точно тогава, когато земеделското стопанство, когато стопанскитъ деятели се нуждаеха отъ най-голѣмъ кредитъ, като най-необходимъ стимулъ за всѣка стопанска дейностъ, у насъ точно въ този моментъ Народната банка, съ едно свое окръжно, дойде да ограничи кредита не само на стопанскитъ деятели, но и на всички банки въ размѣръ на 25—75%. Това окръжно даде резултати въ обратна на желанието посока. То стѣсни и безъ това стѣсненото положение, то внесе една голѣма паника всрѣдъ стопанскитъ съсловия. То, отъ друга страна, стана причина да последватъ голѣми фалити и ликвидации на известни банки, което вамъ е добре известно. Тия факти също така дойдоха да допринесатъ още повече за увеличаване на стопанската криза у насъ. И какво виждаме? Търговскиятъ балансъ се склочи съ единъ грамаденъ дефицитъ отъ 2 милиарда лева и нѣщо презъ 1929 г. — нѣщо небивало дотогазъ. Голѣмиятъ вносъ до голѣма степенъ се дължи на стабилизационния заемъ, който разшири кредититъ на стопанскитъ деятели, щомъ взеха да постѣпватъ произведениата отъ него. Намѣрени сѣ свързани рѣще, съ по-широки кредити, много отъ тия стопански деятели, безъ да държатъ смѣтка за консомативната способностъ на нашия консоматоръ, безъ да държатъ смѣтка дали онова, което се внася, се покрива отъ нуждитъ на нашия пазаръ, внесоха, нека го признаемъ, по-голѣми количества стоки. Обаче дали действително само тѣ носятъ вината за всичко това или има и друге вина и кѣде е тая вина? Азъ не отричамъ, както ви казахъ, че въ голѣма степенъ иматъ вина и нашитъ стопански деятели, които внесоха по-голѣми количества стоки, не държейки смѣтка за поглъщателната способностъ на пазара, че иматъ вина нашитъ индустриалци, които така също внесоха въ по-голѣмъ размѣръ сурови произведения, отколкото бѣха нужни за производството на нашата индустрия и за задоволяване на нашия пазаръ. Обаче още преди 6 месеци, когато правителството забеляза, че нашиятъ вносъ надминава съ 1.800.000.000 л. износа, не можеше ли да вземе мѣрки да се ограничи този вносъ, да се отворятъ очитъ на тѣзи стопански деятели, които, за слѣпени отъ голѣми печалби, поощряваха този вносъ? Защо трѣбва да търсимъ вината само у тѣхъ, а не и въ насъ? И ние сме съдействували, за да стане този вносъ по-голѣмъ. Че кой можеше да ограничи вноса, освенъ отговорното правителство? То можеше, увеличавайки вноснитъ мита, да направи невъзможенъ вноса на много артикули въ страната и така да спре онзи голѣмъ вносъ, който приждаше още отъ самото начало следъ сключването на стабилизационния заемъ, следъ като се разшириха кредититъ на тия стопански деятели. Направи ли това правителството своевременно? — Не го направи. Тѣй че въ случая вината на правителството е налице, отговорността не е малка и тая отговорностъ то трѣбва да я понесе. Нѣщо повече — не само че не се ограничи вносътъ, а, напротивъ, тоя вносъ се поощри и се поощри съ съдействието на правителството.

Правителството разреши вноса на зърненитъ произведения у насъ. На всички е известно, че въ нашата страна се внесоха около 5 хиляди вагона зърнени храни на стойностъ повече отъ 400 милиона лева. Азъ смѣтамъ, че ако бѣха запитани стопанскитъ деятели у насъ, ако бѣха навремето събрани по-вѣрни, по-точни сведения за количеството на произведениитъ у насъ зърнени храни, които се намиратъ въ нашитъ земеделски центрове, би могълъ да се избѣгне тоя вносъ. Отъ монтъ непосредствени наблюдения, отъ сведенията, които съмъ събралъ напоследъкъ, излиза, че въ колиитъ, кѣдето действително Земеделската банка е раздавала семена на населението, днесъ може да се събератъ около 800—1.000 вагона храни. За примѣръ ще ви посоча Разградска околия. Преди 15 дни бѣхъ въ Разградъ. Интересувайки се отъ този въпросъ, влѣзохъ въ непосредственъ контактъ съ житаритъ и тѣ ме убѣриха, че сѣ готови да изнесатъ веднага на пазара 800 вагона храни, стига само да има купувачи. Ето Новозагорска околия. Твърдѣше се, че по-голѣмата частъ отъ населението тамъ вземало храни отъ Земеделската банка за семе. Действително, и населението твърди, че вземало, но казватъ: „Какъ да не вземаме, когато цената на семето, което ни се даваше, бѣше съ 1-50 л. по-долу, отколкото цената на хранитъ, които продавахме? Освенъ това, тѣ ни се даваха безъ пари или на изплащане, на срокове. Ние ги вземахме, за да сѣемъ нашитъ ниви, като смѣтахме, че сѣ по-добри отъ нашитъ храни. Днесъ нашитъ храни стоятъ въ хамбаитъ. Ние сме готови да дадемъ, още днесъ при поискване 200 вагона храни“.

Това е истината. Това говорятъ сведенията, които имамъ събрани непосредствено отъ нашитъ търговци-

житари и отъ нашето население. Азъ смѣтамъ, че ако имаме въ предъ видъ не само сведенията на Земледѣлската банка, която е раздала семе, но и сведенията, събрани по този начинъ, по който азъ ги събрахъ, ние не щѣхме да изпадне въ тая грѣшка, въ която изпаднахме, не бихме позволили да се внесатъ такива голѣми количества храни въ нашата страна, отъ които, поне азъ за себе си признавамъ, тя нѣмаше нужда.

Ще се спра и на нашия износъ. Презъ 1929 г. нашиятъ износъ е намалѣлъ съ 282 милиона лева, въ сравнение съ износа, направенъ презъ 1928 г., т. е. отъ 6.379.000.000 л. презъ 1928 г. той е спадналъ на 6.097.000.000 л. презъ 1929 г., а въ сравнение съ този презъ 1927 г., той е намалѣлъ съ 587.000.000 л. Това намаление не е резултатъ само на намалението на производството на нашитѣ зърнени храни, пшеница и ечемикъ, а въ голѣма степенъ, както казахъ, се дължи и на много други причини.

Първата причина, споредъ мене, това е дезорганизацията, която се внесе въ нашия кредитъ, благодарение на която не можахъ навреме да се събератъ произведенията на нашитѣ селини и да се изнесатъ на вътрешнитѣ и външни пазари тогава, когато зърненитѣ храни и всички земледѣлски произведения имаха по-висока цена. Ако бѣха изнесени и продадени навреме, ние можехме да икономисаме не по-малко отъ 1 милиардъ лева за нашето земледѣлско стопанство. Това е първата грѣшка.

Втората грѣшка е паниката, която се всѣ въ търговското съсловие у насъ съ фалититѣ на нѣкои и други голѣми фирми и съ ликвидацията на нѣкои банки. Тая паника, този смутъ, който се всѣ, застави нашитѣ вложители да изтеглятъ своитѣ капитали и по този начинъ косвено да се намалятъ кредититѣ на онѣзи стопански деятели, които презъ м. м. септемврий, октомврий и ноемврий иматъ нужда отъ най-голѣми кредити. Освенъ това дойде да спъне действителността на нашитѣ стопански деятели и самата Българска народна банка съ ограничението, съ намаляването на кредититѣ както на стопанскитѣ деятели, така и на всички банки. Банкитѣ пъкъ отъ своя страна, за да се запазятъ и посрѣщатъ евентуално влоговетѣ, които се теглѣха по това време масово, държаха по-голѣмата частъ отъ реесконта като резерва въ каситѣ си, за да могатъ да посрѣщатъ исканията на вложителитѣ. По този начинъ тъкмо въ единъ периодъ, когато трѣбваше да настѣпи едно оживление, една оживена дейность за търговията и износа ни, ние бѣхме спънати отъ много страни. Въ резултатъ имаме, както виждате, голѣмата криза днесъ въ нашия стопански животъ.

Друга грѣшка сѣ високитѣ износни мита по това време за нашитѣ земледѣлски произведения. Вие знаете, че по онова време нѣмаше още законътъ за премахване и намаляване на износнитѣ мита на земледѣлскитѣ произведения. Азъ смѣтамъ, че ако правителството, което призна своята грѣшка и следъ 5—6 месеца внесе закона за намаляване на износнитѣ мита, който законъ бѣше приетъ единодушно отъ Парламента, бѣше направило това преди 7 месеца, нѣмаше да дойдемъ до това положение, до което дойдохме.

Какво щѣше да спечели народното стопанство, ако правителството навреме бѣше внесло закона за намаляване на износнитѣ мита? Първо, щѣше да позволи преди всичко да се събератъ и изнесатъ произведенията на българското земледѣлско стопанство въ едно време, когато цената на земледѣлскитѣ произведения още не бѣ паднала на чуждитѣ борси и така можеше да се икономисатъ за народното ни стопанство, както казахъ, не по-малко отъ единъ милиардъ лева, а съ това да се облекчи предимно земледѣлското население, което е главниятъ консоматоръ, да се облекчи индустрията, занаятчийството, търговията, пъкъ и самата държава. Това нѣщо не стана.

Г. г. народни представители! Главнитѣ пера въ нашия износъ сѣ, на първо мѣсто, тютюнътъ съ 2 милиарда 672 милиона лева . . .

Министъръ Ц. Бобошевски: Грѣшка имате.

Г. Т. Поповъ (д. сг): Това е само до края на 1929 г., г. министре. Моятъ сведения и всички данни, които давамъ тукъ, сѣ само за 1929 г., но не и за последнитѣ три месеца, които се включватъ въ финансовата 1929/1930 година. Правя тая бележка.

Н. Пждаревъ (д. сг): броена отъ 1 януарий.

Министъръ Ц. Бобошевски: 2 милиарда и 800 милиона сѣ.

Г. Т. Поповъ (д. сг): Нашиятъ износъ на тютюнъ е 2 милиарда 672 милиона . . .

Министъръ Ц. Бобошевски: До 1 януарий 1930 г.

Г. Т. Поповъ (д. сг): До 31 декемврий 1929 г. Това сѣ точнитѣ сведения. — . . . или съ около 560 милиона повече, отколкото е билъ презъ 1928 г., пакъ за сѣщото време. Макаръ че по количество изнесенитѣ тютюни сѣ съ около 4 милиона килограма по-малко — значи, по количество тютюнъ е изнесенъ по-малко — обаче по качество е по-добъръ и, следователно, сѣ добити и по-добри цени. И затуй, както виждате, въ сравнение съ 1928 г. ние сме получили 560 милиона лева повече. Второто перо е отъ яйцата. Постѣпили сѣ 149 милиона лева повече, отколкото презъ 1928 г. Третото перо е отъ розовото масло. Постѣпили сѣ 56 милиона лева повече, отколкото въ 1928 г. Слънчогледово семе — постѣпили сѣ 38 милиона лева повече, отколкото презъ 1928 г. Конопено семе — постѣпили сѣ 37 и половина милиона лева повече, отколкото презъ 1928 г. Руди — постѣпили сѣ 25 милиона лева повече, отколкото презъ 1928 г. Фасулътъ и овесътъ сѣщо отбелязватъ едно увеличение въ нашия износъ. Царевичата — постѣпили сѣ 29 милиона повече, а пшеницата, напротивъ, е отбелязала 138 милиона лева по-малко, отколкото презъ 1928 г.; рѣжбата — 120 милиона лева по-малко, отколкото презъ 1928 г.; ечемикътъ — 126 милиона лева по-малко, отколкото презъ 1928 г.

Както виждате, г. г. народни представители, азъ се спирамъ на тия артикули, за да направя своето заключение, че Парламентътъ и всичкитѣ наши стопански деятели въ бъдеще трѣбва да обърнатъ по-голѣмо внимание, да насочатъ своитѣ усилия за подкрепа производството на онѣя произведения, които срѣщатъ по-малка конкуренция на чуждитѣ пазари, кѣдето получаватъ по-голѣми цени и по тоя начинъ даватъ и по-голѣма възможность на нашия производител да се ползува по-добре отъ своя трудъ. Кои сѣ тѣ? Както виждате, тѣ говорятъ сами по себе си. Тѣ сѣ: тютюнътъ, яйцата, розовото масло, слънчогледовото семе, конопеното семе, рудитѣ, на които трѣбва да се обърне особено внимание у насъ, и пр.

Грамадниятъ търговски дефицитъ отъ 2 милиарда и нѣщо не се отразява неблагоприятно само върху стопанскитѣ съсловия; той се отразява сѣщо така много неблагоприятно и върху златнитѣ девизи на Българската народна банка: отъ 3 милиарда 700 милиона на 31 декемврий 1928 г. тѣ спаднаха на 2 милиарда и 300 милиона на 23 декемврий 1929 г., т. е. въ продължение на една година съ 1 милиардъ и 400 милиона лева по-малко. Паралелно съ това намаление на девизната наличность у насъ започна да пада и покритието на банкнотитѣ. Така отъ 50·28% на 31 януарий 1929 г. то спадна на 40·57% на 23 декемврий сѣщата година, за да стигне понастоящемъ на 36·68%.

Както виждате, г. г. народни представители, въпрѣки мѣрцитѣ на Народната банка да покачи лихвения процентъ за сконтото отъ 9 на 10%, въпрѣки онѣя мѣрки да се ограничава кредитътъ на стопанскитѣ деятели, въпрѣки мѣрцитѣ да се ограничава кредитътъ даже и на банкитѣ, въпрѣки всичко това процесътъ на спадане покритието, на изчерпване златнитѣ девизи на Народната банка продължи и той ще продължава. Заключение ми отъ това е, че Българската народна банка, макаръ и емисионна — нека подчертая това — не може да игнорира нуждитѣ на нашето народно стопанство. И колкото повече тя се отдалечава въ своята рѣководеща политика отъ стопанската дейность въ страната, толкова повече тя разклаща нашето стопанство, толкова повече тя разколебава и сигурността на нашата монета. Това е една аксиома, почерпена отъ досегашната наша практика. И азъ моля както правителството, така и г. г. народнитѣ представители да обърнатъ внимание на това. Ако нашата Народна банка е емисионенъ институтъ, това не значи, че тя трѣбва само да запази стойността на нашия левъ. Напротивъ, тя трѣбва да има за по-голѣма своя задача да рѣководи нашия стопански животъ, да организира кредита въ нашата страна, да го направлява, за да може да бѣде използванъ за нуждитѣ на народното ни стопанство, а не дезорганизиранъ тоя кредитъ да прѣчи на това народно стопанство.

Това е изводътъ отъ всичко, което изложихъ досега предъ васъ.

Г. г. народни представители! Като върнемъ показателъ за тежката стопанска криза у насъ и за голѣмия размѣръ, който тя взема, служатъ следнитѣ нѣколко признаци. Първиятъ признакъ, това сѣ протестиранитѣ полици.

Министъръ Ц. Бобошевски: Презъ 1927 г. имаше повече протестирани полици.

Г. Т. Поповъ (д. сг): По число протестиранитѣ полици презъ 1929 г. държатъ рекордъ. Докато презъ 1927 и 1928 г. въ тѣхния брой и въ тѣхната сума бѣ настѣпило едно сравнително намаление, общиятъ брой на протести-

ранитѣ полици презъ 1929 г. достига 246.000, на крѣгла сума 2.120.000.000 л., срещу 198.000 презъ 1928 г., на сума 1.410.000.000 л. Значи, протестирани сѣ били въ повече 47.000 полици, на сума 710.000.000 л.

Вториятъ признакъ за тежката стопанска криза сѣ обявенитѣ въ несъстоятелност фирми. Презъ 1929 г. отново се е покачилъ броятъ на обявенитѣ въ несъстоятелност фирми. Презъ 1929 г. тѣхниятъ брой възлиза на 108, срещу 93 презъ 1928 г. Обаче по сума пасивътъ на обявенитѣ въ несъстоятелност фирми презъ 1929 г. е двойно по-голямъ, отколкото пасивътъ на обявенитѣ въ несъстоятелност фирми презъ 1928 г. Това е затуй, защото, както ви е известно, презъ 1929 г. фалираха фирми съ крупенъ пасивъ — отъ по 20-30-50-100 милиона лева, а по-рано не е имало фалити на фирми съ такъвъ голѣмъ пасивъ.

Отъ обявенитѣ въ несъстоятелност, по браншове, 90 сѣ търговци, 11 индустриалци и 7 занаятчи. Отъ това може да се извади заключение, че кризата е била най-тежка за търговцитѣ, по-слаба за индустриалцитѣ и най-слаба за занаятчийскитѣ срѣди.

Н. Пждаревъ (д. сг): Занаятчийтѣ рѣдко биватъ обявявани въ несъстоятелност.

К. Маноловъ (зан): Тѣ и безъ това сѣ фалирали. На босия царвулитѣ не можешъ да вземешъ. И най-важното е, че когато фалититѣ на занаятчи се увеличаватъ, Министерството на търговията спи.

Министъръ Ц. Бобошевски: Какво да направи министерството? Да отвори каситѣ ли?

К. Маноловъ (зан): Трѣбва да се притече на помощ на стопанскитѣ съсловия.

Министъръ Ц. Бобошевски: Какво искате да направимъ?

К. Маноловъ (зан): Виждате колко пари струватъ законитѣ, които прокарахте.

Министъръ Ц. Бобошевски: Какво искате? Да отворимъ банцитѣ и да раздаваме пари? Това не можемъ да го направимъ. Популярнитѣ банки тая година сѣ дали повече пари отъ миналата година.

К. Маноловъ (зан): Пасивътъ Ви е много голѣмъ.

Министъръ Ц. Бобошевски: Банцитѣ не можемъ да отворимъ. Съ данни тукъ Ви се посочи, че пласментътъ на всички банкови институти презъ тая година е много по-голямъ, отколкото презъ миналитѣ години — и на частнитѣ банки, и на популярнитѣ банки, и на Народната банка. Сѣщо броятъ на реесконтитанитѣ полици е увеличенъ. Това е фактъ. Отъ всички банки у насъ сѣ пласирани 16 милиарда лева.

К. Маноловъ (зан): Законътъ за насърчение мѣстната индустрия, който прокарахте, донесе тоя резултатъ. За 2 милиарда сѣ протестирани полици.

Г. Т. Поповъ (д. сг): Мораториумитѣ, които сѣ искани презъ 1929 г., по число държатъ рекордъ отъ освобождението досега. Презъ 1929 г. сѣ поискали мораториуми 160 фирми, срещу 58 презъ 1928 г. Отъ тѣхъ по браншове 120 сѣ търговци, 32 индустриалци и 8 занаятчи.

Четвърто — сѣщо така единъ указателъ за благосъстоянието на нашия народъ — това сѣ народнитѣ спестявания. Статистиката показва, че презъ 1929 г. спестяванията сѣ били много по-малко, отколкото тѣ сѣ били презъ 1927 и 1928 г. Така, напр., Спестовната каса презъ 1929 г. е имала влогове всичко 388.504.563 л., срещу 423.733.213 л. презъ 1928 г., т. е. съ около 36 милиона лева въ по-малко. Когато пъкъ, напротивъ, изплащанията сѣ се увеличили. Презъ 1929 г. тѣ сѣ били 414.044.609 л., срещу 328.502.311 л. презъ 1928 г., т. е. изплатени сѣ били презъ годината повече 86.000.000 л.

Известно ви е, че отъ 1 януарий 1929 г. министърътъ на желѣзницитѣ, пошитѣ и телеграфитѣ даде нареждане Спестовната каса за всички влогове да плаща по 7½% лихва, сир. увеличи лихвения процентъ съ целъ, щото да постигнатъ въ спестовнитѣ каси онѣя малки спестявания, които се намиратъ въ народа. Обаче въпрѣки тази наредба, въпрѣки увеличението на лихвения процентъ на Спестовната каса, както виждате, влоговетѣ сѣ се намалили съ 36 милиона лева, когато, напротивъ, изплащанията сѣ се увеличили съ 86 милиона лева. Това показва, че общо всичкитѣ съсловия у насъ обедняватъ.

Спестяванията и въ другитѣ кредитни институти, въ банцитѣ, сѣщо така показватъ едно намаление, макаръ че за тѣхъ една точна статистика азъ не можахъ да събера.

Г. г. народни представители! Както виждате, презъ 1929 г. българската индустрия, особено презъ първитѣ 6 месеци, е работила доста интензивно. Тя е изкарала на пазара голѣми количества фабрикати благодарение широкитѣ кредити, вследствие стабилизационния заемъ. Обаче това производство, хвърлено на нашия вътрешенъ пазаръ — понеже нашата индустрия фабрикува изключително за нашия вътрешенъ пазаръ — не съответствуваше, както казахъ, на нуждитѣ на нашия пазаръ и на консомативната способност на нашия селянинъ. Вследствие на това, една голѣма частъ отъ нашата индустрия, особено кожарската, трикотажната, металургическата, бѣха въ тежка криза. Кожарската индустрия изпадна въ криза благодарение на туй, че цената на суровитѣ произведения внезапно много спадна, а тя бѣше се запасила съ голѣми количества сурови материали. Затуй какво виждаме? По-големата частъ не, а 2/3 отъ нашитѣ кожарски фабрики днесъ не работятъ, днесъ куминитѣ имъ не пушатъ, машинитѣ имъ не тракатъ, работницитѣ имъ сѣ по улицитѣ. Сѣщата криза преживѣ и нашата трикотажна индустрия, благодарение на това, че трикотажнитѣ фабрики се увеличили извънредно много и започнаха да се самоизяждатъ поради нелоялната конкуренция между тѣхъ. Г. министърътъ подчерта тукъ, че държавата въ видъ на премии и привилегиитѣ, които прави въ вноситѣ мита, годишно прави единъ подаръкъ отъ 400 милиона лева на нашата индустрия. Това е фактъ.

Министъръ Ц. Бобошевски: Азъ ще ви дамъ точни цифри за жертвитѣ, които прави държавата, когато ще дойде да разглежда моя бюджетопроектъ. Още не сѣ направени точно изчисленията.

Г. Т. Поповъ (д. сг): Азъ казвамъ приблизително.

Министъръ Ц. Бобошевски: Азъ съмъ наредилъ да се направятъ точни изчисления за това, което губи фискътъ отъ безмитния вносъ за индустрията и, когато дойде да се разглежда тукъ моятъ бюджетопроектъ, ще ви ги кажа.

Г. Т. Поповъ (д. сг): Азъ не споря, г. министре. Азъ казвамъ приблизително 400 милиона лева.

Н. Пждаревъ (д. сг): Заедно съ данъцитѣ ли? Трѣбва да се включатъ и данъцитѣ вътрѣ.

Министъръ Ц. Бобошевски: Той говори за безмитния вносъ на материалитѣ.

Г. Т. Поповъ (д. сг): Да, азъ само за това говоря.

Министъръ Ц. Бобошевски: Данъкътъ е друго. Въ всѣки случай жертвитѣ не сѣ повече отъ 200 милиона лева. Но това точно ще ви кажа, когато ще се разглежда моятъ бюджетопроектъ. Мѣчна работа е да се направятъ точни изчисления.

Г. Т. Поповъ (д. сг): Азъ казвамъ приблизително — между 350—400 милиона лева. Г. министърътъ на финансиритѣ призна тукъ, че сѣ около 300—400 милиона лева.

Министъръ Ц. Бобошевски: Азъ ще Ви отговоря, когато се разглежда моятъ бюджетъ.

Г. Т. Поповъ (д. сг): Приемамъ, че цифритѣ не сѣ точни, а приблизителни.

Г. г. народни представители! Самитѣ индустриалци чрезъ своитѣ съюзи, търговскитѣ камари въ своитѣ сесии сѣщо така сѣ се занимавали съ този въпросъ и сами настояватъ да се спратъ известни привилегии.

Министъръ Ц. Бобошевски: Веднага следъ приемането на бюджета — правя тая декларация — азъ ще внесе законопроектъ за допълнение на закона за насърчение на мѣстната индустрия, съ който законопроектъ ще се даде право на индустриалния съветъ и министра да не позволяватъ създаването на нови привилегиирани индустрии, които сѣ наситили вече нашия пазаръ и които се самоизяждатъ. Тая декларация съмъ далъ и това ще стане веднага следъ приемането на бюджета на държавата. Законопроектътъ сега се изготвя и ще се вотира веднага следъ прокарането на бюджета на държавата.

Н. Пждаревъ (д. сг): Колкото по-скоро, толкова по-добре, г. министре.

Министър Ц. Бобошевски: Зная, г. Пждаревъ, но има една процедура, която трябва да се спазва. Законопроектът трябва да мине през търговските камари, съгласно чл. 5 от закона, за да си кажат мнението. Има и други законопроекти, които съм предал на същите за разглеждане и още мнението им не е получено. Както знаете, търговско-индустриалните камари всекога протестираат, когато са игнорирани и не са кондирани. Ние съблюдаваме стриктно този член от закона, именно търговските камари да дават компетентните свои мнения по тия въпроси.

Г. Т. Поповъ (д. ср.): Азъ вземам акт от декларацията, направена от г. министъра, и се надявам, че въ най-скоро време той ще изгълни тая своя декларация. Това, което ви заявихъ, е мнение и на самите индустриалци.

Министър Ц. Бобошевски: Държавата не трябва да става съучастник. Който иска — да си чути главата, но държавата да не му дава премии.

К. Томовъ (з.): Азъ съм съгласен с Васъ, но г. министър-председателят не споделя Вашето мнение.

Г. Т. Поповъ (д. ср.): Тъ сами признават, че у насъ въ нѣкои индустриални предприятия има свръхпроизводство, че тѣ се самоизяждат и че по-нататъшното насърчение и покровителство от страна на държавата е излишно и част по-скоро то трябва да престане. Единъ прѣсент примѣръ въ това отношение ни сочи Германия. Когато напоследѣкъ бѣ застрашена една голѣма част от нейната тютюнева индустрия, папиросната индустрия, тамъ въ 24 часа изкалъпиха новъ законъ, по силата на който всички нови фабрики за папириси, които се създаватъ, ще плащатъ акцизъ и бандеролъ въ троенъ размѣръ, отколкото плащатъ ония фабрики, които отъ по-рано съществуватъ, затова защото тѣ прѣчатъ и унищожаватъ ония стари фабрики, които са съществували отъ по-рано. Същото нѣщо трѣбваше да стане и у насъ. Всички ония индустрии, които са паразитни, които създаватъ свръхпроизводство, ще трѣбва не само да не ги насърчаваме, но ще трѣбва и съ законъ да се узакони, че тѣ не се ползватъ съ привилегии, като, напротивъ, бѣдат задължени да плащатъ нужните данѣци, както досега е правено съ ония индустрии; отъ които нѣмаме нужда.

Г. г. народни представители! Българското занаятчиство бѣ тоже засегнато отъ стопанската криза, макаръ и не въ такъвъ широкъ мащабъ, както индустрията и търговията. То бѣ засегнато затова, защото главниятъ консоматоръ на неговитъ произведения, както ви е известно, това е българскиятъ селянинъ. И понеже произведенията на българския селянинъ не можаха да се изнесатъ, не можаха да се осребрятъ, той остана безъ пари, и, естествено, поради това настѣгна голѣма криза и въ нашето занаятчишко производство.

Следъ тия нѣколко бележки върху стопанското и финансово положение на страната азъ ще си позволя сега да мина накратко върху същността на моята тема, а именно върху самия бюджетъ.

Г. г. народни представители! За голѣма радостъ и утѣха, нека констатирамъ, че бюджетътъ на държавата за 1929/1930 г. приключва съ единъ реаленъ излишекъ. За времето отъ 1 априлъ 1929 г. до 31 декемврий с. г. отъ финансовата 1929/1930 г. приходитъ показватъ по редовния бюджетъ 5.007.970.750 л., а по бюджета на българскиятъ държавни желѣзници — 1.011.847.318 л., или всичко 6.019.785.058 л. Разходитъ показватъ: по редовния бюджетъ, заедно съ слѣтитъ фондове, 4.536.225.734 л.; Главната дирекция на желѣзницитъ — 617.231.554, или всичко 5.153.457.288 л. Или въ повече приходи 866.327.780 л. Обаче като се спаднатъ разходитъ, извършени за смѣтка на извънреднитъ бюджети за 1927/1928 финансова и 1928/1929 финансова години на сума 26.416.685 л., второ, разходитъ извършени по свръхсмѣтитъ кредити презъ войната на сума 57.058.851 л. и разходитъ, ангажирани по текущитъ бюджети, въ размѣръ на 648.836.065 л., или всичко 724.311.601 л., то на 31 декемврий 1929 г. бюджетътъ се приключва съ единъ чистъ излишекъ отъ 142.000.000 л. Приходитъ на държавата въ сравнение съ финансовата 1928/1929 г. показватъ едно увеличение отъ 622.748.000 л. кръгло. Всички тѣ приходи, съ изключение на приходитъ отъ прѣжитъ данѣци и занятията, както и отъ глоби и конфискации, показватъ по-големи постѣпления, отколкото е било въ 1928/1929 г. Разходитъ, обаче, за 1929/1930 финансова година въ сравнение съ 1928/1929 финансова година показватъ едно увеличение отъ 398.867.576 л.

Г. г. народни представители! Г. министърътъ на финанситъ заяви, че приходитъ са стабилизирани, че тѣ ще постѣпятъ въ оны размѣръ, въ който той ги предвижда по

бюджета, и че тия приходи са съ едно незначително увеличение въ сравнение съ предшестващата година. Азъ, обаче, се съмнявамъ дали приходитъ отъ данѣкъ-занятие и отъ по-земелния данѣкъ ще постѣпятъ въ оны размѣръ, въ който се предвиждатъ въ бюджетопроекта — съ едно увеличение отъ 25.000.000 л. Въ единъ моментъ, когато, както казахъ, нашата търговия и нашето занаятчиство преживяватъ много тежка криза, когато преживяватъ едно болезнено състояние, когато една голѣма част отъ тѣхъ са въ фалити и мораториуми, когато една голѣма част отъ тѣхнитъ заведения са затворени и продължаватъ да се затварятъ, азъ се съмнявамъ дали тия приходи ще постѣпятъ въ тоя размѣръ. Самъ г. министърътъ признава, че въ закона за данѣкъ-занятие има голѣми дефекти, че обложитъ, които се правятъ отъ първоначалнитъ и контролни комисии, са несправедливи, че тия обложии са несъразмѣрни съ платнитъ сили и истинското положение на българскиятъ данѣкоплатци. Това е единъ безспоренъ фактъ. У насъ облагането съ данѣкъ не става по реално посоченитъ приходи, то не става съ огледъ на търговскиятъ книги, а става по единъ шаблоненъ начинъ, само по сведения, добити по околени пътъ, събрани не непосредствено отъ самитъ данѣкоплатци, а отъ външни лица, които често пакти са заинтересовани, и затова ще видите, че много често предприятия и фирми, които заслужаватъ много по-големи данѣци, плащатъ въ същността нищожни такива, а предприятия, които едва свързватъ двата края и изнемогватъ, плащатъ по-големи данѣци. Тая несъразмѣрностъ, тая несправедливостъ въ данѣчното облагане ще трѣбва да се премахне.

Данѣцитъ особено тежатъ съ своитъ глоби. Г. г. народни представители! Всѣка година отъ тая трибуна се говори за тия глоби. Миналата година, спомнете си, г. министърътъ заяви, че действително глобитъ са несправедливи, че са големи и че ще направи възможното да бѣдат намалени, да бѣдат поне пропорционални съ изтеклото време следъ просрочаването, което данѣкоплатецътъ самъ си е позволилъ. Това нѣщо не стана. Днесъ вие виждате, при тая криза, когато данѣкоплатецътъ, не по своя воля, не по свое желание, а, напротивъ, поради това, че нѣма отъ кѣде да сключи заеми, поради това, че нѣма отъ кѣде да вземе срѣдства и поради това, че не може да намѣри кому да продаде своитъ имоти, за да вземе пари и да плати данѣцитъ си, явява се следъ седмица или месецъ, но независимо отъ това, че ще се събиратъ данѣцитъ, събиратъ се и 20% глоби. Когато държавата е признала и е постановила, че никога банка не може да взема по-голема лихва отъ 16%, т. е. съ 4% повече, отколкото е законниятъ процентъ на нашата лихва, какъ може държавата да бѣде най-големиятъ лихваръ и да получава 20% глоби за два дни просрочване, при изплащането на данѣцитъ? Тази мѣрка тежи извънредно много на българския данѣкоплатецъ, повикътъ противъ нея е голѣмъ, и азъ моля г. министъра на финанситъ да вземе мѣрки, за да може да се премахнатъ тѣзи глоби.

Г. г. народни представители! Г. министърътъ на финанситъ заяви, че принципътъ за облекчаване производството е прокаранъ систематически отъ правителството въ разнитъ законоположения. Безспорно, има голѣма доза истина въ туй заявление на г. министъра. Предприеха се известни мѣроприятия, които действително покровителствуватъ нашето производство, нашия националенъ трудъ. Обаче азъ смѣтамъ, че не е само данѣкъ, който е тукъ вписанъ на нашитъ данѣкоплатци. Ако съберете всички други данѣци въ видъ на фондове, въ видъ на епизодии, въ видъ на общински, окръжни и всевъзможни други врѣхнини, вие ще видите, че размѣрътъ на данѣка става три пѣти по-големи. И ако къмъ поземелния данѣкъ, който е сравнително малък, както каза г. министърътъ на финанситъ — срѣдно 7 л. на декаръ — прибавимъ всички тѣзи други врѣхнини, той става действително тежъкъ, а особено е тежъкъ той, както ви казахъ, за занаятчишкитъ и търговски предприятия.

Азъ смѣтамъ, че това не е достатъчно. Не е само данѣкъ, който спѣва нашето производство, нашия стопански животъ. Напротивъ, кризата се затѣга още повече благодарение на липсата на една система, на една добре организирана кредитна политика. И азъ казахъ въ началото още, че ще се спра на този въпросъ.

Кредитътъ е най-големиятъ факторъ, кредитътъ е стимулъ, който движи всѣка стопанска деятелност, и върху него ще трѣбва да обърнемъ по-големо внимание, върху него ние ще трѣбва да спремъ погледа си повече.

Следъ реорганизацията на Българската народна банка и следъ наложбата и нова кредитна политика тя престана да ръководи нашия кредитъ, тя престана да играе въ нашето стопанство онака роль, която играеше по-рано.

И тукъ, г. г. народни представители, нека ми бъде позволено да направя една малка бележка и да се спра на моя апопострофъ, отправенъ къмъ г. министра на финансите при неговото изложение вчерта.

Г. министърътъ заяви, че кредититъ, които раздава Народната банка, не сж се измѣнили. Напротивъ, тѣхнитъ съотношения сж почти такива, каквито сж били въ 1911 г.

Министъръ В. Молловъ: Не 1911 г., а 1924 г.

Г. Т. Поповъ (д. сг): Ще кажа и за 1924 г. Вѣрно е, 1924 г., имате право. — Въ юбилейния сборникъ на Българската народна банка азъ намирамъ следнитъ думи, които сж много знаменателни и които показватъ, че действително моята теза е права и че действително банката не кредитира стопанскитъ съсловия, а е банка на банкитъ. Ето какво казватъ господата, които сж съставили тоя юбилеенъ сборникъ: (Чете) „Така, раздадениятъ кредитъ въ края на 1924 г. на частнитъ банки възлиза на около 54 милиона лева, въ края на 1925 г. — 103 милиона лева, въ края на 1926 г. — 131.000.000 л., а презъ 1927 г. — на 259.000.000 л. и въ края на 1928 г. — 446.000.000 л. Тенденцията, следователно, въ кредитната политика на банката отъ 1924 г. е въ засилване кредитирането на частнитъ банки, които отъ общия ѝ пласментъ, раздаденъ на частнитъ стопанства въ размѣръ на 1.288.000.000 л., сж ангажирали около 35%. Презъ 1929 г., въ края на м. мартъ, вече кредитирането на частнитъ банки възлиза на 584.000.000 л. или 42% отъ общия пласментъ на банката. По тоя начинъ банката, чрезъ засилване кредитирането на частнитъ банки, се стреми да се издигне до централенъ кредитенъ институтъ, като „Банка на банкитъ“, която да регулира лихвения процентъ въ страната“.

Г. г. народни представители! Както виждате, сама Народната банка признава, че тя е престанала да кредитира стопанскитъ съсловия въ тѣзи размѣри, въ които ги е кредитирала по-рано, ...

Министъръ В. Молловъ: Не е така, джанъмъ. Недоразумение има.

Г. Т. Поповъ (д. сг): ... и че действително нейната политика е насочена да кредитира кредита на банкитъ, сир., както казватъ господата, тя е станала „Банка на банкитъ“. Дали този кредитъ, отпущанъ на частнитъ банки, отива въ стопанското съсловие, това е другъ въпросъ, по който, ако желаете, мога да се спра. Ще видите, че $\frac{1}{3}$ най-малко отъ тоя кредитъ не отива за нашитъ стопанства, или ако отива, той не може да послужи за производството, защото става скъпъ, става недостъпенъ за българския производител и българския търговецъ. 16% лихва плюсъ порто, плюсъ комисиона, плюсъ гербъ — става 20% и повече. Ще се съгласите, че такъвъ процентъ нашата търговия днесъ не може да издържи — днесъ, когато стокообмѣната е съвършено нищожна. Когато въ годината търговецътъ или индустриалецътъ не може нито два пъти да обърне своитъ произведения, такъвъ голѣмъ лихвенъ процентъ е нѣщо ужасно, нѣщо съсипателно, и затова виждате, че тѣ единъ по единъ се провалятъ, се унищожаватъ.

Но, за да не бѣда голословенъ, азъ ще си послужа съ цифритъ на Българската народна банка. Презъ 1911 г. активнитъ пера, цѣлия капиталъ на тая Народна банка въ размѣръ 309.837.000 л. златни сж били раздадени, както следва: (Чете) „Специални текущи смѣтки подъ гаранция на две лица, прѣко за търговци, индустриалци и занаятчии — 45.186.000 златни лева; специални текущи смѣтки срещу полици — 12.657.000 златни лева; специални текущи смѣтки срещу ипотеки — 15.916.000 златни лева; специални текущи смѣтки срещу ценни книжа — 2.027.000 златни лева; специални текущи смѣтки срещу вараанта на стоки — 3.297.000 златни лева; краткосрочни заеми срещу двама поръчителни сж записи — 922.000 златни лева; и дългосрочни — 37.054.000 златни лева, или всичко 117.059.000 златни лева“. Това сж ония кредити, които сж реорганизацията на Народната банка днесъ сж премахнати.

Тия кредити сж били давани непосредствено на стопанскитъ съсловия. Тѣ съставятъ 38% отъ цѣлия капиталъ на Народната банка.

Какво, обаче, представятъ кредититъ, които сега Народната банка раздава на тѣзи стопански съсловия?

Презъ 1928 г., при активни пера и капиталъ 10.392.618.000 л., Българската народна банка е раздала срещу търговски записи и ефекти 588.359.000 л. и, второ, чрезъ реесконтъ и пласментъ направо — 335.691.000 л., или всичко — 924.050.000 л.; което съставя 8 $\frac{1}{2}$ % отъ общия капиталъ на банката. Това е кредитътъ, който е раздаванъ въ 1928 г. въ сравнение съ кредита, както видѣхте, отъ 38% презъ 1911 г.

Презъ 1929 г. Активни пера на 31 декемврий 1929 г., „Държавенъ вестникъ“, бр. 245, възлизатъ на 8.385.669.898*81 л. Срещу тѣхъ сж раздадени търговски записи и ефекти — пакъ чрезъ реесконтъ — 906.339.877*95 л.; пласменти — 268.705.759*65 л., или всичко 1.175.445.637*61 л., което съставя 12% отъ общия капиталъ и кредитъ на банката, или сръдно 10% — това, което и азъ твърдя, че действително днесъ, при това затегнато положение, при тая голѣма стопанска криза, Народната банка, като кредитенъ институтъ у насъ, участвува само съ 10% въ общото кредитораздаване. Това е истината.

Г. г. народни представители! Стоковото стопанство, което възлиза къмъ 26 милиарда годишно, се кредитира отъ Народната банка съ 354 милиона лева — едно стокково стопанство, което има годишно производство 26 милиарда лева! А знае се, че основата на всѣко стокково стопанство, това е кредитътъ: безъ достатъченъ кредитъ нѣкое стокково стопанство не може да просперира, не може да преуспѣва. Нашата индустрия, която има годишно, ...

Н. Пѣдаревъ (д. сг): Г. Поповъ! Косвено чрезъ другитъ банки правили ли сте смѣтка?

Г. Т. Поповъ (д. сг): Да, правилъ съмъ смѣтка. Частнитъ и чуждитъ банки участвуватъ въ общото наше кредитораздаване съ 52%. По-рано — при другитъ режими на Народната банка — сж участвували съ 20—22%. Както виждате, она реесконтъ, който се дава, божемъ, за настрѣчение на стопанството, той отива при банкитъ, които го раздаватъ съ по-голѣма лихва, само че тѣ въ такъвъ случай взематъ по-голѣмо участие въ кредитораздаването, процентътъ се увеличава до 52%, когато тоя процентъ е варираше между 20—22% по-рано.

Нашата индустрия, г. г. народни представители, която има годишно производство 8 милиарда, се кредитира отъ Българската народна банка съ 341 милиона лева. Нашето занаятчйство, което има годишно производство 2 милиарда, не се кредитира нито съ една стотинка отъ Българската народна банка; то е лишено отъ кредитъ.

Както виждате, общо Българската народна банка при новия режимъ участвува само, както забелязахъ, съ 10% сръдно въ кредитораздаването. Преди 1915 г. тя е участвувала съ 38—45%. Днесъ частнитъ кредитни институти, предимно чуждитъ банки — нека подчертая това — участвуватъ съ 52% въ туй общо кредитораздаване. Това има голѣмо значение както за нашата индустрия, ...

Н. Пѣдаревъ (д. сг): Чуждитъ банки съ чужди капитали или съ български капитали?

Г. Т. Поповъ (д. сг): Сега ще Ви кажа — сега дохождамъ точно на тая тема. — Тия 52%, г. г. народни представители, не сж чужди капитали, които сж дошли тукъ, за да ги хвърлимъ въ нашето производство, за да се увеличи то, за да създадемъ по-голѣми блага, за да се ползува отъ тѣхъ не само търговецътъ, не само земледѣлецътъ и индустриалецътъ, ами да може да се ползува отъ тѣхъ общо нашето национално стопанство. За голѣмо съжаление, въ последно време следъ реорганизацията на Народната банка и следъ като тя се освободи отъ влоговетъ — защото емисионната банка не може да държи влогове, това е общъ принципъ навсѣкѣде, тя не може да държи мѣчно ликвидни сръдства, а влоговетъ сж именно едно отъ тия пера, че сж помѣчно ликвидни и, като така, тя се освобождава отъ тѣхъ — тия влогове, вмѣсто да опидатъ въ нашитъ национални кредитни институти, понеже тѣ бѣха слаби, понеже преживѣха дни, когато ликвидираха влоговетъ, когато последнитъ се изтеглиха, по-голѣмата частъ — между 3—4 милиарда лева — се внесоха въ чужди банки, и днесъ тѣзи чужди банки кредитиратъ нашето стопанство отъ влоговетъ на българскитъ спестявания. Вмѣсто тия влогове да помогнатъ на нашето национално стопанство за неговото заздравяване, тия влогове услужватъ на чуждитъ банкери, за да изнасятъ отъ България повече златни девизи въ видъ на тантиеми. Това е истината.

К. Томовъ (з): И да взематъ цѣли индустрии!

Н. Пѣдаревъ (д. сг): Да бѣше само това!

Г. Т. Поповъ (д. сг): Заключение отъ това, г. г. народни представители, е, че стопанскитъ деятели последователно изнемогватъ, че кризата взема застрашителни размѣри, че ежедневно се повалятъ солидни предприятия, че нашата родна промишленостъ, създадена въ продължение на десетки години съ голѣми материални жертви, съ

голъми усилия, отъ день на день все повече и повече се руши и унищожава. Погледнете нашитъ индустриални центрове — погледнете Габрово, напр. Азъ вѣрвамъ, че всѣки единъ отъ васъ, следъ като тамъ се говори толкова много, следъ като тамъ станаха толкова събрания и митинги, е пожелалъ да види какво представлява днесъ българскиятъ Манчестеръ. Тамъ ще видите, че по-голъма частъ, почти половината отъ фабрикийтѣ не работятъ, че фабрикийтѣ кумини не пушатъ, че работничеството ходи по улицитѣ безъ работа и че семействата на работничитѣ гладуватъ, мизеруватъ и се израждатъ. Това е резултатъ на едно наше късогледство, това е резултатъ на една наша политика, която съ една голъма бързина и съ едно престѣпно късогледство доведе до превръщането на нашата Народна банка въ емисионна. Погледнете и въ Русе: най-голъмата фабрика Мюлхауптъ е разпуснала 50% отъ своитѣ работници. Тя не работи, производството ѝ е намалено съ 50%, до минимумъ. Погледнете въ Пловдивъ, погледнете и тукъ, и навсѣкжде.

К. Маноловъ (зан): Мюлхауптъ вече ликвидира.

Г. Т. Поповъ (д. сг): Погледнете магазинитѣ въ София, а особено въ провинцията. По-голъмата частъ отъ тѣхъ както се отварятъ сутринъ, така се и затварятъ вечеръ, безъ да могатъ да направятъ „сефте“. Навсѣкжде, въ цѣла България, повикътъ е голъмъ, кризата е извънредно тежка, отъ день на день положението се усложнява, безъ да се подобрява. Само една добра реколта, може би, ще ни спаси отъ една още по-голъма катастрофа.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Но правителството не чува тоя повикъ.

Г. Т. Поповъ (д. сг): Погледнете, г. г. народни представители, нашето горско селско население. Азъ искамъ да спра вашето внимание върху него, защото положението на нашето горско население е особено тежко.

Д. Ивановъ (з. в): Хлѣбъ нѣма.

Г. Т. Поповъ (д. сг): Въ продължение на 6 месеца то не е видѣло търговецъ да се яви предъ него, за да закупи дървенитѣ му материали. А, както знаете, дървениятъ материалъ не се яде. Тия хора нѣматъ пари да си купятъ най-необходимото, за да нахранятъ децата си. Мизерията е грозна. Това население се изражда. Трѣбва да се взематъ мѣрки за облекчение тарифитѣ за превозъ на дървенитѣ материали, за да може цената имъ да се намали, ние, напротивъ, въ новия законъ предвиждаме 20—25% въ повече такси за разни залесявания, за добавѣчно възна-граждение, за всевъзможни културни мѣроприятия и не знаемъ какви, които поскъпватъ дървенитѣ материали. Такситѣ, които държавата взема, стигатъ до 760 л. на кубикъ, когато дървениятъ материалъ тамъ се продава по 1.000 л. кубикътъ. Къде отива трудътъ на тия хора — и не само тѣхниятъ трудъ, но и трудътъ на тѣхния добитъкъ, на децата имъ, вложенъ въ това производство?

Д. Ивановъ (з. в): Никой не работи вече тамъ.

К. Маноловъ (зан): Нали София, центърътъ, не се изражда — не е важна периферията!

Г. Т. Поповъ (д. сг): Необходимо е въ туй отношение да се взематъ мѣрки, за да се спаси отъ катастрофа, отъ израждане нашето горско население, което въ миналото е било най-будниятъ стражъ за нашата свобода и за нашата независимостъ.

(Председателското мѣсто се заема отъ подпредседателя В. Димчевъ)

Г. г. народни представители! Една държава съ стоково производство не може да развива и направлява производителнитѣ си сили безъ ръководещъ националенъ кредитенъ институтъ, който да регламентира и подпомага нашата стопанска дейностъ. Нека сепомнимъ това! Отъ 1927 г., особено отъ 1928 г., следъ като настѣпи прилагането на закона за реорганизирането на Българската народна банка, тая последната престана да бѣде именно таквъ кредитенъ институтъ, който да има за задача да ръководи и направлява нашето национално стопанство. Последното се люшка ту въ една, ту въ друга посока, зависейки отъ благоволенieto на чужди банки, на чуждия капиталъ. Само народни кредитни институти, съ участието на държавата, могатъ да дадатъ една правилна насока на нашето стопанско развитие; само такива на-

родни кредитни институти могатъ да вдѣхнатъ довѣрие и спокойствие на вложителитѣ, да привлѣкатъ тѣхнитѣ спестявания и да стане по тоя начинъ възможно използването на тия последнитѣ за нуждитѣ на нашето национално стопанство. Какво става съ тия влогове, азъ ви казахъ.

Сегашната кредитна дезорганизация не дава, на първо мѣсто, възможностъ да се събератъ произведенията отъ нашия националенъ трудъ; на второ мѣсто, тя затруднява донасянето на тия произведения въ вътрешнитѣ и главнитѣ пазари на страната, за да бѣдатъ тѣ достѣпни до чуждитѣ пазари; на трето мѣсто, тя подбива ценитѣ на всички земеделски произведения — обстоителство, което не можеше да не се отрази пагубно както върху консомативната способностъ на голъмата частъ отъ народа, така сѣщо и върху търговския ни и платеженъ балансъ. И, по отношение тия два баланса, какво виждаме? Първиятъ се приключи съ надъ два милиарда дефицитъ, а вториятъ последователно се намалява — говоря за покритието на банкнотитѣ.

Единъ голъмъ брой отъ нашитѣ земеделски стопанства, отъ нашитѣ търговци, индустриалци и занаятчи сѣ изъ основа разклатени, тѣ замиратъ постепенно. И ако този процесъ на разстройство продължава последователно, последицитѣ отъ него ще бѣдатъ непоправима разруха и катастрофи не само за отдѣлнитѣ стопански дейтели, но и въ цѣлия нашъ държавенъ животъ.

Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, обаче, че не е достатъчно да направимъ само една констатация на всичко това, а трѣбва да посочимъ и мѣрkitѣ, които се налага да се взематъ, като бързи и необходими, за да може да поправимъ това положение. И азъ си позволявамъ да посоча тукъ нѣкои отъ тия мѣрки.

На първо мѣсто, Българската народна банка трѣбва незабавно да внесе нови струи отъ кредитъ въ размѣръ не по-малко отъ 500 милиона лева чрезъ съществуващитѣ стопански предприятия — прѣко и чрезъ реесконтъ на Интернационалната, Кооперативната, Индустриалната и Занаятчийската банки — за да може индустрията, занаятитѣ и търговията сѣщо така да бѣдатъ импулсирани още сега и за да може да бѣдатъ тѣ временно облекчени.

На второ мѣсто, азъ смѣтамъ, че е необходимо да се създадатъ благоприятни условия, за да могатъ стокитѣ на българския търговецъ, на българския производител да бѣдатъ врантирани и срещу тѣхъ да бѣдатъ тия стопански дейтели улеснени съ кредитъ, и то кредитъ на достѣпни лихви, съ минимални разноси. Защото и днесъ тия търговци, тия индустриалци, тия занаятчи, па дори и земеделскитѣ производители могатъ да намѣрятъ врантенъ кредитъ срещу своитѣ стоки и произведения, обаче разноситѣ за това — лихвитѣ, които се взематъ — не могатъ да се погасятъ, и не само, че не могатъ да реализиратъ печалба, но не могатъ и на костуема цена да продадатъ тия стоки, за да събератъ онова, което тѣ даватъ за тия разноси и лихви. Ето защо, това е дългъ на държавата.

На трето мѣсто, азъ смѣтамъ, че часъ по-скоро трѣбва да се увеличи специалниятъ занаятчийски кредитъ въ размѣръ поне до 100.000.000 л., за да може този кредитъ да се раздава направо на занаятчитѣ съ такива лихви, съ каквито се дава кредитъ сега на Съюза на популярнитѣ банки, за да може да се облекчатъ на първо мѣсто най-необходимитѣ нужди на занаятчийството.

На четвърто мѣсто, за реализиране голъмитѣ задачи за организирането на нашия националенъ кредитъ и за поставянето основитѣ на една здрава, системна национална политика, намирамъ, че държавата трѣбва да създаде единъ кредитенъ институтъ, който да организира въ най-скоро време кредита за търговията, занаятията и индустрията, ...

Н. Пѣдаревъ (д. сг): Специално за износната.

Г. Т. Поповъ (д. сг): Да, само за износната. — ... въ размѣръ достатъченъ, за да задоволи пълнитѣ нужди на стопанството. Срѣдствата за това ще трѣбва да се взематъ, както винаги сѣ се вземали, когато сме създавали такива кредитни институти, отъ бюджета.

Министъръ В. Молловъ: То се знае!

Г. Т. Поповъ (д. сг): Г. министърътъ на финанситѣ заяви, че съ насичането на сребърнитѣ монети ще се реализира една печалба отъ около 650—700 милиона лева. Половината отъ тая печалба ще трѣбва да бѣде дадена веднага за създаването на тоя кредитенъ националенъ инсти-

тутъ, чието по-скоро създаване е една необходимостъ за поправяне на положението.

Министъръ В. Молловъ: Само че който дава пари, ще трѣбва да си плати предварително дълговетъ. Това е всичката работа!

Г. Т. Поповъ (д. сг): Сѣщо така ще трѣбва въ продължение на нѣколко години държавата да предвижда въ своя бюджетъ необходимитъ суми за увеличение капитала на тоя кредитенъ националенъ институтъ и това да продължава докато се достигне сумата единъ милиардъ лева. Паралелно съ това ще трѣбва да се нареди, щото държавнитъ и общественитъ фондове да се внасятъ въ тоя кредитенъ националенъ институтъ, за да представлява той единъ достатъчно голѣмъ резервоаръ, който да може да задоволява стопанскитъ нужди на нашитъ стопански деятели. Едновременно съ това тоя кредитенъ националенъ институтъ, тази банка, както ви казвамъ, ще може да служи и като ръководно начало за покровителствуване произведенията на нашия националенъ трудъ и като единъ голѣмъ помощникъ на самата държава, като следъ време поеме и сервизитъ, службитъ на самата държава.

Това сѣ най-необходимитъ искания.

Г. г. народни представители! Азъ ще се спра накѣсо сега върху разходнитъ пера въ бюджетопроекта. Г. министърътъ на финанситъ заяви, че и тѣ били стабилизирани. Г. министърътъ на финанситъ добави още, че, безъ да се дезорганизируютъ нашитъ служби, не може да се пристѣпни къмъ съкращения и къмъ уволнения на чиновници, на държавни служители.

Н. Пждаревъ (д. сг): Реорганизируютъ, а не дезорганизируютъ.

Министъръ В. Молловъ: По тѣзи въпроси пакъ трѣбва да започнемъ да четемъ уроци, за голѣмо съжаление. Азъ казахъ да се реорганизируютъ службитъ, а г. Поповъ казва съвсемъ друго.

Г. Т. Поповъ (д. сг): За да не се дезорганизируютъ службитъ на държавата — това сѣ буквално думитъ на г. министра на финанситъ — опасно е да се пристѣпни къмъ съкращения и къмъ намаление броя на нашитъ държавни служители.

Н. Пждаревъ (д. сг): Съкращението на държавнитъ служители трѣбва да върви съ реорганизирането на службитъ.

Министъръ В. Молловъ: Това е казано, а то е съвсемъ друга мисль.

Г. Т. Поповъ (д. сг): Г. г. народни представители! Този въпросъ не е новъ. Той се изнася почти всѣка година отъ почти всички оратори.

Н. Пждаревъ (д. сг): Начиная отъ 1924 г.

Г. Т. Поповъ (д. сг): Да. — Ние, обаче, трѣбва да принасямъ, че когато трѣбва да се пристѣпни къмъ едни по-решителни мѣрки. . . .

Министъръ В. Молловъ: Петъ хиляди чиновници сѣ уволнени.

Г. Т. Поповъ (д. сг): . . . когато трѣбва да се направи една по-решителна крачка, ние тогава се колебаемъ и се страхуваме, че щѣли да се дезорганизируютъ службитъ. Ами днесъ-заднесъ не само службитъ сѣ дезорганизирани, но е дезорганизирано цѣлото наше национално стопанство. Днесъ се провалятъ голѣми предприятия, наши добри и честни търговци, които въ продължение на 50 години сѣ творили нашата материална култура. Ние не трѣбва ли да държимъ смѣтка именно за тѣзи факти? Азъ смѣтамъ, че, за хатѣра и за интереситъ на 5—6 хиляди души чиновници, ние — поне ние, Парламентътъ — не можемъ, безъ да понасяме отговорността, да позволимъ, едно население отъ 5 милиона души да се изражда, да мизерува. Ние ще трѣбва решително да пристѣпимъ къмъ тѣзи мѣрки. Предъ насъ имаме примѣра на Франция. Когато се касаеше да спаси своята монета, да спаси своето стопанство, тя не се поколеба въ разстояние на нѣколко месеца да вземе най-решителни мѣрки за закриване на нѣкои служби и за едно реформиране въ цѣлата почти администрация. Какво ни прѣчи на насъ да пристѣпимъ и ние веднага къмъ туй? Ами ако туй е невъзможно, невъзможно ли е поне едно

унифициране, едно уеднаквяване, едно обединяване на известни служби у насъ?

Г. г. народни представители! Напримѣръ, окръжнитъ постоянни комисии у насъ издържатъ санитарни участъци, фелдшери, акушерки, амбулатории — издържатъ цѣли бюра; сѣщата тази служба въ по-широкъ мащабъ я извършва и държавата. Окръжнитъ постоянни комисии иматъ ветеринарни лѣкари, завеждащи служби, участъци, амбулатории; сѣщитъ тия служби ги има и държавата. Окръжнитъ постоянни комисии иматъ овошни разсадници, директори на тия разсадници, работници, персоналъ; сѣщото туй нѣщо се върши и отъ самата държава. Окръжнитъ постоянни комисии иматъ образцови стопанства за модернизиране на нашето земледѣлие и отраслитъ му; сѣщото туй нѣщо се върши и отъ самата държава. Окръжнитъ постоянни комисии иматъ сѣщо така професионални училища съ работилници, съ машинарии, и въ единъ и сѣщи градъ ще видите, че и държавата има сѣщитъ тия училища и върши сѣщото нѣщо. Окръжнитъ постоянни комисии раздаватъ семена, раздаватъ кошери, раздаватъ земледѣлски машини; сѣщото нѣщо върши и държавата. Окръжнитъ постоянни комисии отпускатъ награди за модерни обори, за бичета, за кончета, за прасета, за курници, за кошери и за какво не още; сѣщитъ тия награди се отпускатъ и отъ страна на държавата. Окръжнитъ постоянни комисии иматъ агрономически бюра, иматъ водоснабдителни бюра, иматъ планоснимачни и архитектурни бюра; сѣщитъ тия служби ги има и държавата. Ако ние искаме да правимъ разумна политика, ако искаме да направимъ сѣществени икономии, не може ли тия служби да ги прехвърлимъ къмъ окръжнитъ постоянни комисии, за да се освободи бюджетътъ най-малко съ половината отъ това, което се харчи по Министерството на земледѣлието? Какво ни прѣчи да извършимъ туй?

П. Якимовъ (д. сг): Тогава ще трѣбва да увеличимъ и приходитъ на окръжнитъ постоянни комисии.

Г. Т. Поповъ (д. сг): Именно туй искамъ и азъ.

П. Якимовъ (д. сг): Тѣкмо обратното ще трѣбва да искате: тия служби да се прехвърлятъ къмъ респективнитъ министерства, и тогава Вие ще бждете по-логиченъ.

Г. Т. Поповъ (д. сг): Така да бжде, нѣмамъ нищо противъ. Ще ви кажа, обаче, защо смѣтамъ, че тия служби трѣбва да бждатъ прехвърлени къмъ окръжнитъ постоянни комисии, кждето, споредъ менъ, е тѣхното мѣсто. Въ окръжнитъ постоянни комисии сѣ застъпени нашитъ земледѣлци, ония, които сѣ най-близо до нашето селско стопанство, до нашето скотовѣдство, и тѣ сѣ, които най-бързо и най-ефикасно се притичватъ въ помощъ на туй селско стопанство. Ако направите сравнение въ това отношение, вие ще видите, че окръжнитъ постоянни комисии, макаръ съ нищожни бюджети, сѣ направили два пѣти повече работа въ селото отъ самата държава. Ето защо азъ смѣтамъ, че мѣстото на всичкитъ тия служби, които изброихъ, е при окръжнитъ постоянни комисии.

Н. Пждаревъ (д. сг): Това е и идеята на конституцията, г. Поповъ.

Г. Т. Поповъ (д. сг): Да, това е и идеята на конституцията, както забелязва г. Пждаревъ. Ако бихте дали половината отъ разходитъ, които се правятъ по Министерството на земледѣлието, на окръжнитъ постоянни комисии, увѣрявамъ ви, г. г. народни представители, вие ще имате и по-добри резултати, и голѣма икономия. Най-малко вие ще имате 200—250 милиона лева икономия само отъ тия пера. Какво ни прѣчи да направимъ туй, ако не можемъ да пристѣпимъ къмъ съкращение, къмъ намаление на известни служби? Азъ смѣтамъ, че Парламентътъ е длъженъ въ този моментъ да вземе решителни мѣрки.

Азъ намирамъ, г. г. народни представители, че нашиятъ бюджетъ въ тая форма, въ която сега ни е представенъ, не отговаря на податнитъ сили на българскитъ данъкоплатци, не изразява реалнитъ приходи, не е вземалъ въ съображение доходитъ на никое отъ нашитъ сѣсловия. Азъ ви увѣрявамъ, че, при туй общо обединяване на маситъ, тоя бюджетъ едва ли ще постигне въ ония размѣри, въ които е постигналъ миналата и по-миналитъ години. Ето защо, налага се на Парламента, за да може да се свържатъ двата края, да вземе по-решителни мѣрки за икономии и унифициране на разнитъ служби въ държавата.

Г. г. народни представители! Г. министърътъ на финанситъ отъ тая маса (Сочи министерската маса) пакъ заяви, че въ една студия на известенъ авторъ, между многото

срѣдства, за да може да се подпомогне на днешната стопанска криза, се препоръчвало и това — чиновническият заплати да бъдат увеличени до индекса на увеличението ценитъ на нашитъ произведения. Азъ намирамъ, че за днешния моментъ особено това е единъ абсурдъ. Ние трѣбва да помислимъ за увеличение доходитъ на нашия селянинъ, на нашия производител, а не за увеличение доходитъ на нашия чиновникъ, защото, както ви казахъ, консомативната способност на нашия производител е намалѣла до минимумъ. Когато селянинътъ е добре, когато неговиятъ джобъ е пъленъ, има и за търговеца, има и за индустриалеца, има и за занаятчията, има и за държавата. Когато джобътъ на селянина е празенъ, нѣма за никого. (Ръкоплѣскания отъ земледѣлцитъ) И, преди да помислимъ за увеличение доходитъ на нашия производител, на нашето селско население, ние не можемъ да се занимаваме съ увеличение заплатитъ на чиновницитъ.

Г. г. народни представители! Нека не бѣда зле претълкуванъ. Ние смѣтаме и поддържаме, че българскиятъ чиновникъ трѣбва да бѣде добре възнаграденъ, добре платенъ, но въ замѣна на туй ние ще трѣбва да искаме отъ него по-добросъвестна работа, по-голъмо съзнание къмъ дълга да служи на тая държава, въ изпълнението на своята служба да бѣде по-учтивъ, по-ревнивъ, не да бѣде грубиянинъ, както го виждаме.

Нѣкой отъ лѣвицата: И не да четете вестници.

Д. Ивановъ (з. в): И по телефона по-малко любовъ да води.

Г. Т. Поповъ (д. сг): Ето защо, безъ да бѣда зле разбранъ, ние пледираме чиновникътъ да бѣде добре възнаграденъ, обаче броятъ на чиновницитъ да бѣде намаленъ, за да бѣде чиновникътъ по-интензивенъ, да има по-голъма отговорност за работата, която върши, за да може по такъвъ начинъ онова, което ще получи въ повече, самъ да си го изкара, защото даромъ никѣде не даватъ. Ако работи повече, ще получи повече, но не, както ви казахъ, за смѣтка на бюджета, а за смѣтка на излишнитъ длъжности, за смѣтка на съкращенията, които трѣбва да се напратятъ.

Г. г. народни представители! България има щастливата сѣдба да притежава разни подземни и надземни богатства, чието рационално използване ще допринесе много за стопанското засилване на нашата икономическа мощъ. Болезнената и тежка криза, която ни души сега, неминуемо налага да ревизираме нашата учебна и стопанска политика, за да може да се използватъ по-интензивно богатствата на земята и умственитъ и физическитъ сили на нашия народъ. Трѣбва да имаме хора съ здрави професионални и просвѣтни познания, като носители на една нова техническа политика, единствената въ положение да засили производството и да създаде по-голъми материални блага. Просвѣтени технически, добре подготвени млади сили трѣбва да кръстосатъ нашата страна надлъжъ и на ширъ, за да можемъ да изнесемъ съ успѣхъ борбата на чуждитъ пазари въ свѣтовната конкуренция. Тия подготвени сили трѣбва да влѣзатъ въ контактъ съ самото производствено население, на самото мѣсто да му покажатъ какъ се модернизира тая земя и какъ се работи. Сплотенитъ сили на всички политически и стопански фактори сж повикани часъ по-скоро да изработятъ една национална неизмѣнна стопанска политика, която строго, неуклонно и последователно да се прилага — условие, безъ което нѣма успѣхъ, нѣма надежда за излизане отъ днешното тежко положение.

Тоя въпросъ не е въпросъ само за една партия, тоя въпросъ не е само за една личност; тоя въпросъ е общъ, тоя въпросъ е националенъ български въпросъ. Нека всички въ името на тоя въпросъ си подадемъ ръка и работимъ енергично, твърдо, съ постоянство, съ прилежание, за да спасимъ страната отъ днешното бедствено и тежко положение. (Ръкоплѣскания отъ нѣкои отъ лѣвицата)

Председателстващъ В. Димчевъ: Понеже нѣма записани други оратори, ще трѣбва да преминемъ къмъ други точки отъ дневния редъ.

Х. Силяновъ (д. сг): Тогава, да се прекратятъ дебатитъ.

Министъръ В. Молловъ: Щомъ нѣма записани други оратори, азъ ще моля да се прекратятъ дебатитъ и да се постави на гласуване законопроектъ за бюджета.

Отъ лѣвицата: Нѣма ли други точки отъ дневния редъ?

Министъръ В. Молловъ: Не може така. После ще ни обвинявате, че ние продължаваме тия въпроси.

Отъ лѣвицата: Нѣма записани оратори.

Министъръ В. Молловъ: Като нѣма записани оратори, ще се прекратятъ дебатитъ.

Х. Силяновъ (д. сг): Туй повелява правилникътъ.

Министъръ В. Молловъ: Нѣма да чакаме оратори. Който иска да говори, да заповѣда. Има още време за говорене.

Отъ лѣвицата: Да се мине къмъ друга точка отъ дневния редъ.

Министъръ В. Молловъ: Нѣма да се минава къмъ друга точка отъ дневния редъ. Това е точката, която се разглежда, и тя ще се разглежда, докато има оратори.

П. Анастасовъ (с. д): Г. Пждаревъ е записанъ да говори.

Министъръ В. Молловъ: Не е записанъ г. Пждаревъ. Вие ли ще каните болшинството да ви държи речи?

П. Анастасовъ (с. д): Записанъ е.

Министъръ В. Молловъ: Не е записанъ.

Председателстващъ В. Димчевъ: Понеже нѣма записани оратори, обявявамъ дебатитъ за прекратени.

Нѣкой отъ лѣвицата: Нѣма кворумъ.

Министъръ В. Молловъ: Щомъ е за гласуване, кворумъ ще има утре.

Х. Силяновъ (д. сг): Тия, които отсъствуватъ сега, а сж записани, не бива да имъ се дава думата утре, които и да сж тѣ, па били тѣ и лидери на партии.

Министъръ В. Молловъ: Никой не е записанъ.

Нѣкой отъ сговориститъ: Гласуването на бюджета ще трѣбва да се отложи за утре.

Министъръ В. Молловъ: Да, но дебатитъ трѣбва да бъдатъ прекратени по липса на оратори. За прекратяването на дебатитъ нѣма нужда отъ гласуване. Ако нѣма кворумъ сега, гласуването ще стане утре.

Д. Зографски (з. в): Я вдигнете заседанието! (Нѣкои отъ земледѣлцитъ излизатъ отъ залата)

Министъръ В. Молловъ: Това е много интересно. Да се запише, че господата (Сочи земледѣлцитъ) напушатъ заседанието на Народното събрание, защото не желаятъ да взематъ участие въ разискванията по бюджета.

А. Малиновъ (з. в): Кжде сж вашитъ хора?

П. Анастасовъ (с. д): Ваши хора има тукъ само 17 души.

Министъръ В. Молловъ: Канимъ ви да говорите, а вие не щете.

П. Анастасовъ (с. д): 17 души ваши хора присѣствуватъ тукъ.

Министъръ В. Молловъ: За такива речи като вашитъ и седемъ души да присѣствуватъ сж много. Дебатитъ ще се прекратятъ и законопроектъ за бюджета ще се сложи на гласуване утре.

К. Маноловъ (зан): Г. Пждаревъ ще говори.

Министъръ В. Молловъ: Нека председателството заяви има ли записани оратори.

Председателстващъ В. Димчевъ: Нѣма.

Министъръ В. Молловъ: Ето, нѣма записани оратори.

Д. Каранешевъ (д): Г. Пждаревъ заяви по-рано, че ще говори и бѣше записанъ да говори, а сега се е отказалъ.

Нѣкой отъ лѣвицата: По единъ такъвъ голѣмъ въпросъ нѣма защо Народното събрание да се формализира.

Министъръ В. Молловъ: Най-голѣмиятъ въпросъ е да не се компрометира Народното събрание, защото цѣлиятъ народъ чака отъ Народното събрание да работи, а не друго. (Възражения отъ лѣвицата) Къде сте, къде сѣ вашитѣ оратори?

Х. Силяновъ (д. сг): За приказване не се иска кворумъ. Въ всички парламенти е така. Кой когото иска, него ще слуша. Никога никого не можете да задължите да ви слуша, но трибуната трѣбва да се заема — тамъ е работата.

Д. Каранешевъ (д): Г. Пѣдаревъ бѣше записанъ да говори.

Министъръ В. Молловъ: Ето г. Пѣдаревъ — питайте го записалъ ли се е.

Н. Пѣдаревъ (д. сг): (Къмъ лѣвицата) Вие насила ли ще ме карате да говоря? Отъ менъ зависи кога и какво да говоря.

Д. Каранешевъ (д): Това е скандалъ! Народното събрание знае, че Пѣдаревъ ще говори като ораторъ на болшинството.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представител г. Петъръ Якимовъ.

П. Якимовъ (д. сг): Г. г. народни представители! Поставя се въпросътъ, дали ще трѣбва да се отложи заседанието на Камарата, за да се продължатъ утре дебатитѣ по най-важната точка отъ дневния редъ, каквато е разискването по държавния бюджетъ. Обвинява се болшинството, че негови представители не взематъ думата и не се записватъ.

П. Анастасовъ (с. д): И че не се явяватъ на заседание.

А. Пиронковъ (д. сг): Тѣ сѣ тукъ.

П. Анастасовъ (с. д): Колко сте? 32-ма души сте.

Х. Силяновъ (д. сг): Отъ болшинството може никой да не се запише. Това значи, че ние се солидаризираме съ правителството. Пъкъ и ние не сме длъжни да слушаме всѣки ораторъ. Когато се говорятъ глупости, кой може да ме задължи да ги слушамъ!

П. Якимовъ (д. сг): Преди всичко болшинството излиза чрезъ министра, който прави експозе по финансовото положение на страната. Задачата на опозицията е да направи своята основателна и аргументирана критика върху оная политика, която е прокарана отъ правителството въ бюджета, който е депозиранъ въ Народното събрание. И ако сѣщата тая опозиция въ своитѣ изявления и въ запитването на г. Георги Марковъ изтъква, че имало опасностъ да се наредятъ ношнитѣ заседания на Парламента, за да се претупа бюджетътъ на бърза рѣка, задава се въпросътъ: тая опозиция нѣма ли възможностъ сега чрезъ своитѣ оратори да направи своята критика, и да не се отлагатъ заседанията на Парламента, въ онова време, въ което споредъ нашия правилникъ е определено той да заседава — до 8 ч. вечерта — за да се продължатъ сѣшитѣ тия заседания и генералнитѣ дебати по бюджета до безконечностъ?

С. Кърловъ (з. в): Днесъ се раздаде бюджетътъ по Министерството на земледѣлието. Какво разправяте!

П. Анастасовъ (с. д): Бюджетътъ на министъръ Христовъ днесъ ни се раздаде. Можемъ ли да бждемъ готови?

Отъ земледѣлцитѣ: Това е позоръ. (Глъчка)

Х. Силяновъ (д. сг): Позоръ е, че не вземате думата.

П. Анастасовъ (с. д): Днесъ се раздаде бюджетътъ на министъръ Христовъ — чувате ли?

К. Николовъ (д. сг): Законопроектътъ за бюджета на държавата е раздаденъ преди две недѣли — разбирашъ ли това?

П. Анастасовъ (с. д): Я чуите какво пише в. „Миръ“. В. „Миръ“ пише: (Чете) „Политическиятъ срѣди сѣ изучени отъ скандала, създаденъ отъ министъръ Христовъ, който е накаралъ Държавната печатница да отпечати, вмѣсто бюджетопроекта, разгледанъ и одобренъ отъ Министерския съветъ, неговъ собственъ бюджетопроектъ, като увеличилъ кредититѣ за командировки и разни „насърдченія“ съ 80 милиона лева“.

А. Пиронковъ (д. сг): Излѣзте на трибуната да говорите! Недейте разправя тия глупости! (Глъчка)

К. Николовъ (д. сг): Петре! Кой ръководи Народното събрание?

П. Анастасовъ (с. д): (Продължава да чете) „Всички се питатъ: нѣма ли граница снизхождението на първия министъръ спрямо неговитѣ невмѣняеми колеги“. Ха сега споразумѣйте се най-напредъ вие! (Възражения отъ сговориститѣ)

Н. Кемилевъ (д. сг): Ако въ редакцията на в. „Миръ“ има единъ пиянъ човѣкъ, той не задължава нашата партия. Вашата длъжностъ на народни представители бѣше тукъ да излѣзете и да критикувате експозето на министра на финанситѣ. Но где сте вие?

П. Анастасовъ (с. д): И финансовиятъ министъръ не казва одобрява ли този бюджетопректъ. Това е скандалъ, това е невиджанъ скандалъ!

Н. Кемилевъ (д. сг): Въ петъкъ бѣ раздаденъ бюджетопректътъ на Министерството на земледѣлието, но има хора между васъ, които не сѣ го и прочели.

П. Анастасовъ (с. д) и други отъ лѣвицата: Не е аѣрно това.

К. Николовъ (д. сг): Законопроектътъ за бюджета на държавата е раздаденъ преди две седмици.

Н. Кемилевъ (д. сг): Това разбирашъ ли го, Петре?

К. Николовъ (д. сг): Законопроектътъ за бюджета на държавата раздаденъ ли е? Е добре, това е бюджетътъ.

Х. Силяновъ (д. сг): Моля, г. председателю, да се прекратятъ дебатитѣ по бюджетопроекта, поради липса на оратори.

П. Анастасовъ (с. д): Въ законопроекта за бюджета на държавата разходитѣ по Министерството на земледѣлието сѣ посочени на 459 милиона лева, а бюджетопректътъ, който днесъ ни се раздаде, сочи разходитѣ по Министерството на земледѣлието на 534.537.640 л. — съ 80 милиона лева увеличение. Това все едно и сѣщо ли е? (Възражения отъ сговориститѣ)

Н. Кемилевъ (д. сг): Где сѣ вашитѣ оратори? Вземете Вие думата отъ името на Социалдемократическата партия, излѣйте всичкитѣ глупости, които имате въ главата си, и ще се свърши работата!

П. Анастасовъ (с. д): (Възразява нѣщо) (Голѣма глъчка)

Председателствуващъ В. Димчевъ: (Звъни)

Т. Кожухаровъ (д. сг): Г. председателю! Дайте възможностъ на оратора да продължи.

Председателствуващъ В. Димчевъ: (Звъни)

Н. Кемилевъ (д. сг): Бюджетитѣ на отдѣлнитѣ министерства поотдѣлно ще ги критикувате.

П. Анастасовъ (с. д): Министъръ Христовъ внесе новъ бюджетопректъ.

Н. Кемилевъ (д. сг): Законътъ за бюджета е внесенъ много по-рано. Де ви сѣ ораторитѣ? Излѣзте на трибуната.

К. п. Цвѣтковъ (д): Вашъ ораторъ бѣше записанъ и той трѣбваше да говори.

Н. Кемилевъ (д. сг): Ние искаме да чуемъ вашитѣ оратори — Малиновъ и Пастуховъ — тѣхъ искаме да чуемъ.

К. п. Цвѣтковъ (д) Ще ги чуете.

Н. Кемилевъ (д. сг): Нека излѣзатъ да говорятъ.

Х. Баралиевъ (с. д): Бюджетитъ не сѣ раздадени още.

Н. Кемилевъ (д. сг): Вие партизанствувате по въпроса за бюджета на държавата.

Х. Баралиевъ (с. д): Такива машинации сѣ записването на ораторитъ не бива да ставатъ. Имаше ваши оратори записани, а се отказватъ да говорятъ. Така не може!

В. Даскаловъ (з. в): Всѣки е длъженъ да стои тукъ.
(Пререкание между Х. Баралиевъ и Н. Кемилевъ. Глъчка)

Председателстващъ В. Димчевъ: (Звъни)

Т. Кожухаровъ (д. сг): Г. председателю! Искаме да изслушаме оратора.

П. Якимовъ (д. сг): Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че следъ като се констатира този печаленъ фактъ, ние ще трѣбва да помолимъ председателството, предъ видъ на обстоятелството, че не сѣ записани повече оратори, . . .

Х. Баралиевъ (с. д): Има записани оратори отъ Сговора, но не искатъ да говорятъ. Това е истината.

В. Даскаловъ (з. в): На разходка отишли!

П. Якимовъ (д. сг): . . . ще трѣбва да се счита, че дебатитъ сѣ изчерпани.

Х. Баралиевъ (с. д): Има записани оратори отъ Сговора да говорятъ, но не искатъ да говорятъ. Това е истината. А така не може.

Председателстващъ В. Димчевъ: (Звъни)

П. Якимовъ (д. сг): Азъ смѣтамъ, г. председателю, че дебатитъ трѣбва да се считатъ за изчерпани и въ идното заседание ще трѣбва да стане гласуването на законопроекта за бюджета на първо четене (Възражения отъ лѣвицата), за да може държавата да има навреме гласуванъ бюджета.

Х. Баралиевъ (с. д): Нищо нѣма да спечелите отъ това. Ще загубите.

Нѣкой отъ сговориститъ: Ще приказвате на второ четене.

Председателстващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представител г. Добри Даскаловъ.

Д. Даскаловъ (з. в): Г. г. народни представители! Завчера отъ нашия представител г. Георги Марковъ се каза следното: преди да почнатъ общитъ дебати по законопроекта за бюджета на държавата, би било разумно да се раздадатъ всичкитъ бюджети, за да може да се видятъ отдѣлнитъ пера и да могатъ да се съпоставятъ сѣ тия, които сѣ показани въ законопроекта за бюджета на държавата, защото желанието на ораторитъ отъ отдѣлнитъ опозиционни партии е да могатъ да вникнатъ добре въ бюджетитъ. Ние сме избрали нашъ ораторъ. Така и всичкитъ парламентарни групи сѣ опредѣлили своитъ оратори.

П. Якимовъ (д. сг): Колко дни ще трѣбватъ на вашия ораторъ, за да се подготви?

Д. Даскаловъ (з. в): Днесъ се раздаде бюджетопроектътъ на Министерството на земледѣлието.

Нѣкой отъ земледѣлцитъ: Още не е раздаденъ дори.

Д. Даскаловъ (з. в): Още не е раздаденъ, както ми подказватъ — азъ току-що го получихъ сега. Сѣщо така не е раздаденъ и бюджетопроектътъ на Министерството на външнитъ работи.

Азъ моля г. министра на финанситъ, понеже не сѣ раздадени още всичкитъ бюджети, . . .

Г. Нешковъ (д. сг): Я си кажи, че не сте готови.

Д. Даскаловъ (з. в): . . . и понеже желанието на всички е да се изкажатъ, да се отложи сега заседанието за утре,

поради това, че нѣма записани оратори. Азъ мисля, че нѣма нищо лошо, ако министърътъ на финанситъ се съгласи на това.

Х. Сияновъ (д. сг): Бюджетопроектътъ на земледѣлието е раздаденъ още въ петъкъ, но вие не сте готови. Така кажете.

Х. Баралиевъ (с. д): А вие готови ли сте, като до този моментъ не сте внесли всичкитъ бюджети? Може ли така да се приказва?

Г. Нешковъ (д. сг): Не сте готови. Печаленъ фактъ!

Х. Баралиевъ (с. д): Сега сме м. априлъ, а бюджетитъ на държавата още не сѣ внесени окончателно всичкитъ. Де е печалниятъ фактъ? Защо обръщате наопаки работитъ?

А. Пиронковъ (д. сг): Печаленъ фактъ е това, че нѣма оратори, които да се явятъ да критикуватъ бюджета, макаръ че законопроектъ за бюджета е внесенъ толкова отдавна!

Х. Баралиевъ (с. д): Не сѣ внесени още всичкитъ бюджети — нека да се регистрира това.

Министъръ В. Молловъ: Не е вѣрно това.

Х. Баралиевъ (с. д): Бюджетопроектътъ на Министерството на желѣзницитъ и тоя на Министерството на външнитъ работи още не сѣ внесени.

Министъръ В. Молловъ: Тѣ сѣ отдѣлни бюджети, тѣ не се внасятъ сега.

Х. Баралиевъ (с. д): Макаръ да сѣ отдѣлни. Вие имате факта налице, че бюджетътъ на Министерството на земледѣлието е внесенъ, . . .

А. Пиронковъ (д. сг): Още въ петъкъ.

Х. Баралиевъ (с. д): . . . сѣ 534 милиона лева, а вие сте го внесли отъ Министерския съветъ сѣ 459 милиона лева. Какъ могатъ тия работи да ставатъ?

Министъръ В. Молловъ: За какво има бюджетарна комисиия? Какво значение има това нѣщо, което вие казвате? Да нѣма дебати и само да отлагате, защото не сте готови?

Х. Баралиевъ (с. д): Вие си внасяйте бюджетитъ навреме.

Председателстващъ В. Димчевъ: Има думата г. министърътъ на земледѣлието.

Министъръ Д. Христовъ: Г. г. народни представители! Азъ трѣбва да изкажа моето голѣмо съжаление, че бележки по бюджета на Министерството на земледѣлието идатъ отъ тая страна (Сочи лѣвицата), която има голѣмата претенция, божемъ, на представителка на селското население. Г. министърътъ на финанситъ погледна много широко на работата. Той, ако би ималъ възможностъ, ще даде на Министерството на земледѣлието не 500 милиона, а 1 милиардъ — стига да има пари. Въ неговата добра воля нѣмамъ никакво съмнение. Вѣрно е, че по законопроекта за бюджета на Министерството на земледѣлието се даватъ 460 милиона лева, а по бюджетопроекта на Министерството на земледѣлието се искатъ 530 милиона лева. Но, г-да, имайте предъ видъ, че въ края на краищата последната дума е думата на финансовия министъръ, на която всѣки министъръ ще се подчини, и азъ сѣщо ще се подчиня. Бюджетарната комисиия ще каже, дали може да намѣри срѣдства или не може да намѣри, толкозъ повече, че се касае не за редовния бюджетъ, а за бюджета на фонда „Културни мѣроприятия“, по който само тогава може да бжде извършенъ единъ разходъ, ако има сигуренъ приходъ. Вие можете да гласувате 1 милиардъ за земледѣлието, ама ако нѣма пари и 100 л. не можемъ да похарчимъ. Вмѣсто да повдигате този въпросъ, помислете, при това стѣснено положение на държавата, откъде може да намѣримъ източници, за да дадемъ повече пари на Министерството на земледѣлието сѣ целъ да разреши голѣми и важни въпроси. Бюджетътъ на Министерството на земледѣлието ще дойде въ бюджетарната комисиия, и ако не можемъ да намѣримъ срѣдства, не 530 милиона, не 460 милиона ще искаме, а съмъ готовъ да намалая на

400, защото преди всичко ще трябва да уравниш бюджетта.

П. Анастасовъ (с. д): Въпросът е, че сега се внася бюджетопроектът на Министерството на земледелието.

Министъръ Д. Христовъ: Въ петък вечерта е раздаленъ.

Е. Начевъ (д. сг): Той не е билъ тукъ въ петък.

Председателстващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Кръстю п. Цвѣтковъ.

К. п. Цвѣтковъ (д): Г. г. народни представители! За да нѣма оратори, които да говорятъ, вината не е нито въ правителството, нито въ опозицията. Отъ нашата група бѣше опредѣленъ да вземе думата по бюджета г. Мушановъ; той дойде и като видя, че сѣ записани преди него 8 души, отиде си въ къщи, за да готви своята речъ. Сжщото заявиха и широкитѣ социалисти и земледѣлцитѣ за своитѣ оратори. Могатъ да се запишатъ оратори отъ болшинството и когато имъ се даде думата, да заявятъ добросъвѣстно или недобросъвѣстно, че се отказватъ, както добросъвѣстно заяви уважаемиятъ г. Пждаревъ, че никой не може да го накара да говори, когато записанитѣ преди него не сѣ говорили. Азъ моля болшинството и г. министра на финанситѣ да не се формализиратъ при разискването на единъ такъвъ важенъ въпросъ, какъвто е бюджетътъ.

Азъ моля да се вдигне заседанието, ако нѣма записани оратори.

П. Якимовъ (д. сг): А за публични събрания намирате оратори.

К. п. Цвѣтковъ (д): Допуснете, че и опозицията може да бѣде добросъвѣстна, недейте предполага само недобросъвѣстностъ. Дойдоха хората, виждатъ, че сѣ записани следъ 8 души оратори, и си отиватъ да се готвятъ. Не трябва да дебнете моментъ, за да прекратитѣ дебатитѣ. Ако прекратите сега дебатитѣ, всичката отговорностъ пада върху васъ.

Министъръ В. Молловъ: Ха, защото нѣма оратори, носимъ отговорностъ!

К. п. Цвѣтковъ (д): Най-после правилникътъ не е задължителенъ за насъ, ние сме господари, които можемъ да измѣнимъ реда, установенъ въ правилника, защото ние сме го гласували.

Моля, г. г. народни представители, да се съгласите да се вдигне сега заседанието.

Председателстващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Тодоръ Кожухаровъ.

Т. Кожухаровъ (д. сг): Г. г. народни представители! Въ печата, пъкъ и въ обществото, съществуватъ основателни критики, че бюджетътъ всѣка година — както и тая година — минава много мудно въ Камарата и се търси отговорността за това въ правителството и въ народното представителство. Ние трябва да сподѣлимъ тая отговорностъ. Отъ страна на лѣвицата се изтъкна единъ претекстъ, че всички бюджетопроекти не били още внесени въ Народното събрание, и заради това дебатитѣ могатъ да се провлачатъ, докато ние станемъ скучни и за себе си и за обществото. Азъ намирамъ, че този претекстъ, изтъкнатъ отъ опозицията, е неоснователенъ.

Въ сжщность, причинитѣ, по които генералнитѣ дебати по бюджета вървятъ бавно, сѣ много добре известни. Едини оратори се стремятъ да говорятъ по-подире, за да могатъ да изслушатъ другитѣ, които ще говорятъ преди тѣхъ, та да бѣдатъ по-основателни и аргументирани въ критикитѣ си; други оратори искатъ да има достатъчно публика въ галеритѣ, за да ги слуша и достатъчно тържествена обстановка, при която да произнесатъ своята речъ; а най-главната причина е, че народнитѣ представители, и отъ болшинството, и отъ опозицията, се явяватъ нередовно и неточно на заседанията на Парламента.

А. Малиновъ (з. в): Особено отъ болшинството.

А. Пиронковъ (д. сг): И нашитѣ, и вашитѣ.

Т. Кожухаровъ (д. сг): Тоя упрѣкъ, г. г. народни представители, е основателенъ. Ние, които се виждаме сега тукъ, сме почти сжщитѣ въ всѣко заседание и като-че-ли

по нарядъ сме длъжни да правимъ кворума на Народното събрание.

Нѣкой отъ лѣвицата: Това е вѣрно.

Т. Кожухаровъ (д. сг): Азъ смѣтамъ, че нѣма да изразя само едно мое пожелание, а едно общо пожелание, като направя единъ категориченъ апелъ къмъ народнитѣ представители, и отъ болшинството, и отъ опозицията, да изпълнятъ добросъвѣстно своя дългъ, когато страната чака бюджетъ. Но, г. г. народни представители, ако народнитѣ представители по една или друга причина саботиратъ дебатитѣ по бюджета съ своитѣ речи, или ако нѣма записани оратори, или ако народнитѣ представители не се явяватъ редовно на заседанията, справедливостта изисква отъ тѣзи банки да се каже, че за това най-малко е виновно правителството и министърътъ на финанситѣ.

Но, г. г. народни представители, независимо отъ тѣзи, така да се каже, общи причини, поради които бюджетътъ се приема така бавно отъ Камарата, има една основна причина — практиката, усвоена отъ Народното събрание при гласуването на бюджета. Най-напредъ имаме генерални дебати по бюджета, при които говорятъ представители на всички парламентарни групи по 2—3 часа, а могатъ да говорятъ и доброволци отъ болшинството колкото обичатъ. Тѣзи дебати съ всичкитѣ надхитрювания, кой да говори пръвъ и кой последенъ, отнематъ дни. Следъ това идатъ дебатитѣ въ бюджетарната комисия, където всѣки единъ доброволецъ по всѣки параграфъ може да говори по 20—30 минути и да разкъсва нервитѣ на председателя на комисията. Следъ това идватъ дебатитѣ въ пленума по бюджета на всѣко отдѣлно министерство, при които дебати се повтаря нажѣс всичко казано при генералнитѣ дебати. Тѣзи дебати по отдѣлнитѣ бюджети се обръщатъ пакъ на генерални дебати. Така бѣше лани, така бѣше и по-лани.

К. Пастуховъ (с. д): Така ще бѣде, и така трябва да бѣде. Не е тамъ бедата. Бедата е въ липсата на интересъ у народнитѣ представители къмъ въпроситѣ, които се разискватъ; бедата е и въ това, че правителството късно внесе бюджета.

А. Пиронковъ (д. сг): Това може ли да бѣде причина, за да не се явяватъ ораторитѣ да говорятъ? Щомъ не е опозицията на мѣстото си, трябва да признаете, че не е дейна и да се отиде по-нататъкъ.

Т. Кожухаровъ (д. сг): Извинявайте, г. Пастуховъ. Азъ съмъ съгласенъ съ Васъ, че така трябва да бѣде по съществуващия правилникъ, но че това е единъ правилникъ, който не търпи критика, извинявайте, не мога да се съглася. Макаръ вие да сте по-старъ парламентаристъ отъ всички ни тукъ, но азъ съмъ увѣренъ, че не можете да посочите нито въ единъ европейски парламентъ такава практика при гласуването на бюджета. Да не говоримъ за английския парламентъ, където генералнитѣ дебати сѣ извънредно кратки.

К. Пастуховъ (с. д): Недейте говори работи наизустъ. Въ английския парламентъ комиситѣ работятъ непрекъснато и тамъ се извършва една колосална работа.

Т. Кожухаровъ (д. сг): Можете ли да отречете тоя фактъ, че следъ генералнитѣ дебати въ английския парламентъ, пленумътъ се обръща въ бюджетарна комисия и подъ председателството не на шпикера, а на председателя на бюджетарната комисия, функционира тѣй, както бюджетарната комисия у насъ? По този начинъ се съкращава една обширна процедура, която съществува у насъ.

Азъ изтъквамъ обстоятелството, че генералнитѣ дебати по бюджета вървятъ бавно, поради единъ съвсемъ неумѣстенъ саботаждъ отъ страна на записалитѣ се оратори, и то преимуществено отъ опозицията. Досега ние, болшинството, дадохме двама оратори и не считаме за нужно да даваме трети и четвърти, а не сме и длъжни да даваме повече оратори, защото и г. министърътъ направи експозе. Ние чакаме да чуемъ вие, опозицията, какво ще кажете. Следователно, не по наша вина се разтака разглеждането на бюджета. Затова ние молимъ г. финансовия министъръ да подкрепи нашето искане: ако въ утрешното заседание не се явятъ оратори да говорятъ, и ако въ Парламента нѣма желание да продължаватъ заседанията следъ 8 часа, за да се изкажатъ всички записали се оратори въ едно-две заседания, ние ще се считаме морално свободни да прекратимъ дебатитѣ.

Въ заключение отправямъ гореща молба и къмъ председателството на Камарата, и къмъ министра на финан-

ситъ — да се направи една корекция въ правилника, като се измѣни практиката при гласуването на бюджета отъ нашето Народно събрание.

Председателстващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Никола Пждаревъ.

А. Пиронковъ (д. сг): Какви сж тия разисквания? Какъ може така?

Х. Баралиевъ (с. д): По дребни въпроси ставатъ голѣми разисквания, а по голѣмитъ въпроси искате да карате кариеръ.

И. Януловъ (с. д): Защо сж тия разправи? Ясно е, че заседанието ще се вдигне за утре.

Н. Пждаревъ (д. сг): Г. председателю! Азъ искамъ думата за лично обяснение.

Министъръ В. Молловъ: За лично обяснение може да Ви се даде думата.

Н. Пждаревъ (д. сг): Г. г. народни представители! Става въпросъ за моето записване като ораторъ по бюджета. Дълженъ съмъ да поясня, че азъ бѣхъ записанъ да говоря веднага подиръ експозето на г. министра на финанситъ. Споразумѣхме се съ г. Григоръ Василевъ, той да говори следъ експозето. Разбира се, нѣмаше смисълъ азъ да говоря непосредствено следъ него, или подиръ единъ или двама оратори, затуй помолихъ да бѣда записанъ осми, та да говорятъ преди мене други оратори. Вие разбирате значението да говори подиръ едно обширно дебатиране представителъ на болшинството. Но когато не се оказаха други записани подиръ г. Григоръ Василевъ и г. Думановъ, нѣмаше защо азъ да излизамъ на трибуната и да излагамъ разбиранията на болшинството или на една частъ отъ него. Записахъ се, за да говоря следъ като се развиятъ дебати.

Д. Каранешевъ (д): Какъ ще накарате нѣкого да се запише пети или шести?

П. Анастасовъ (с. д): Кой правилникъ ви дава право да се запишете осми? Тогава Вие не познавате правилника.

Н. Пждаревъ (д. сг): До днесъ никой не се е записалъ да говори, нито преди мене, нито следъ мене.

П. Анастасовъ (с. д): Защо се записвашъ осми, а не трети?

Н. Пждаревъ (д. сг): Правилникътъ ми дава право да се откажа отъ думата, особено когато нѣма записани оратори.

П. Анастасовъ (с. д): Кой правилникъ Ви дава право да се запишете осми?

Н. Пждаревъ (д. сг): Кой правилникъ ви дава право да не се запишете, когато искате да говорите? Когато говорятъ ораторитъ, може да не стоите тукъ; но когато желаете да вземете думата, трѣбва да я вземете. Досега никой не е заявилъ, че желае да вземе думата.

Председателстващъ В. Димчевъ: Има думата г. министърътъ на финанситъ.

Министъръ В. Молловъ: Г. г. народни представители! Много неприятни дебати се откриватъ по въпросъ, който би могълъ да бѣде разрешенъ въ нѣколко секунди. Първо, нѣма никакво съмнение, че когато председателството обяви, че по законопроекта, който се разисква отъ Народното събрание, нѣма записани оратори, дебатитъ се приключватъ и следва по-нататѣкъ гласуването. Сега ние се препираме има ли записани оратори, или нѣма записани оратори. Оратори записани нѣма. Даже г. Пждаревъ да бѣше записанъ, той винаги може отъ мѣстото си да заяви: отказвамъ се отъ думата. Това не значи, че другитъ господа, които биха желали да говорятъ, могатъ да черпятъ аргументъ отъ това, че тѣ, като сж предполагали, че той ще говори, отсъствуватъ отъ Народното събрание или не сж си приготвили речитъ. Това не може да бѣде търпѣно. Това е положението. Сега всички казватъ, че е желателно да се изслушатъ всички оратори. Слава Богу, Народнитъ събрания отъ 1923 г. сж изслушвали всичкитъ оратори, и нѣ само че сж ги изслушвали, ами сж ги и преслушвали — не само миналата година, ами и по-миналата и всѣка година.

П. Анастасовъ (с. д): Изказвали сж се по 10 души. Историята . . .

Министъръ В. Молловъ: Остави историята. Чакай да заключа. Недей пресича, защото, като пресичашъ, себе си нѣма да похвалишъ. — Никога сегашното Народно събрание, никога правителството не сж слагали преграда на разискванията; никога въ Народнитъ събрания не сж ставали такива подробни и широки разисквания по бюджета, каквито тѣ сж ставали отъ 1923 г. насамъ. Това е истината. И винаги правителството е правило всичко възможно, за да бѣдатъ изслушвани оратори отъ всичкитъ парламентарни групи, като даже отъ нѣкои парламентарни групи сж говорили по двама и по трима оратори. Следователно, да се обвиняваме ние, че не желаемъ да изслушваме, или че бѣгаме отъ разискване, това е прекалено. Всички други аргументи, които се даватъ тукъ, сж фиктивни, несъстоятелни. Фактъ е, че по бюджета, по който се разисква, имаше единъ ораторъ въ днешното заседание, който свърши своята речъ, и другъ ораторъ нѣма, следователно, дебатитъ могатъ да се приключатъ. Обаче азъ желая да дамъ едно ново доказателство, че ние не бѣгаме отъ разисквания. Като констатирамъ неподготвеността на господата отъ опозицията, които искатъ толкова много да критикуватъ, и че тѣ не присѣствуватъ на заседанията, моля Народното събрание да се съгласи да се продължатъ дебатитъ утре. Обаче азъ предупреждавамъ, че утре ще искамъ да решите да се продължатъ заседанията следъ 8 часа вечерта.

К. Пастуховъ (с. д): А-а-а!

Министъръ В. Молловъ: Нѣма а-а-а! Тогава азъ ще искамъ сега да се приключатъ дебатитъ. Азъ ви правя отстъпка.

П. Анастасовъ (с. д): Нѣма кворумъ.

А. Пиронковъ (д. сг): 100 души има тукъ.

Министъръ В. Молловъ: Освенъ туй, азъ ще моля Народното събрание да реши да имаме заседание въ сѣбота и въ понеделникъ, защото миналия петѣкъ азъ направихъ пакъ една концесия. Тогава можеха да говорятъ и други оратори, но ние прекратихме заседанието по-рано. Азъ мислѣхъ тогава да моля за едно заседание въ сѣбота, за да вървятъ дебатитъ по-бърже, но понеже се изяви желание заседанието да бѣде въ вторникъ, азъ се съгласихъ.

Следователно, азъ моля дебатитъ да продължатъ утре. Ако и утре не се явятъ оратори, тогава да не бѣде криво на никого, че ще поискамъ приключване на дебатитъ и гласуване на бюджетопроекта. Но, въ всѣки случай, предупреждавамъ, че още утре ще искамъ продължение на заседанията следъ 8 часа.

П. Анастасовъ (с. д): По-рано, когато заседаваше централното бюро на Сговора, заседавахме по 10—20 минути, защото се разправяхте по свои партийни работи, а сега и нощно време ще заседаваме!

С. Кърловъ (з. в): И въ сѣбота ще имаме нощно заседание, защото 2 месеца заседавахме всѣки день по 15 минути!

Н. Кемилевъ (д. сг): Я мълчи ти тамъ, бе! Азъ тебе не те виждамъ въ заседанията. Ти идвашъ тукъ отвреме-навреме, само когато си получавашъ заплатата.

Председателстващъ В. Димчевъ: Пристъпваме къмъ четвърта точка отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за данѣка отъ имоти, придобивани по безвъзмезденъ начинъ.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретаръ Г. Кръстевъ (д. сг): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ мотивитъ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 82)

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ на първо четене законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за данѣка отъ имоти, придобивани по безвъзмезденъ начинъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

П. Анастасовъ (с. д): Нѣма кворумъ.

Министъръ В. Молловъ: Е! Голѣма победа нанесохте на парламентаризма!

П. Анастасовъ (с. д): Не на парламентаризма, а на вашето болшинство, което не работи.

Министъръ В. Молловъ: А опозицията много се е раз- работила! Ужасъ работи!

П. Анастасовъ (с. д): Социалдемократитѣ сѣ тукъ, но васъ ви нѣма. Хората отъ вашето болшинство отиватъ да си гледатъ адвокатскитѣ работи.

Министъръ В. Молловъ: Прочети чл. 114 отъ конститу- цията. Сега не се гласува бюджетътъ, а се разисква по него. Кѣде сте, за да разискваме?

Н. Кемилевъ (д. сг): Ние, болшинството, си приехме закона.

Т. Стоилковъ (д. сг): (Къмъ П. Анастасовъ) Твоитѣ социалдемократи сѣ около кооперациитѣ!

П. Анастасовъ (с. д): Ти едно си знаешъ и все него си баешъ.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Ще опредѣлимъ днев- ния редъ за утрешното заседание.

Председателството предлага следния дневенъ редъ:
1. Второ четене законопроекта за разрешаване на Кул- ската градска община да сключи заемъ.

Първо четене законопроектитѣ:

2. За бюджета на държавата за 1930/31 финансова го- дина (Продължение разискванията).

3. За изваждане отъ обращение алуминиевитѣ монети отъ по 1 и 2 лева, напечатани презъ 1923 г.

4. За измѣнение на т. 5 на чл. 88 отъ закона за град- скитѣ общини и на чл. 67 отъ закона за селскитѣ общини.

5. За измѣнение и допълнение на закона за подпома- гане пострадалитѣ отъ обществени бедствия.

Второ четене законопроектитѣ:

6. За купуване отъ държавата зданието на Мария Г. Бѣлчева и др., отъ гр. Пловдивъ, за нуждитѣ на Учител- ския институтъ въ сѣщия градъ.

7. За одобрение произведения съгласно чл. 61 отъ за- кона за минитѣ търгъ за отдаване експлоатацията на дър- жавната каменовъглена концесия „Крумъ“ и пр.

8. За откупуване недвижимия имотъ, собственостъ на М. Теневъ, находящъ се въ землището на с. Банки, Со- фийско, за нуждитѣ на държавната минерална баня и ку- рортъ при сѣщото село.

9. За уреждане собствеността и залога на движимости — машини за транспортъ отъ значителна стойность.

10. Докладъ на прошетарната комисия.

11. Първо четене законопроекта за допълнение на за- кона за адвокатитѣ съ новъ дѣлъ III.

Които приематъ тоя дневенъ редъ, моля, да вдигнатъ рѣжка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 19 ч. 10 м.)

Председателъ: АЛ. Ц. ЦАНКОВЪ

Подпредседателъ: В. ДИМЧЕВЪ

Секретари: Г. КРЪСТЕВЪ
Д. МАНГЪРОВЪ

Началникъ на Стенографското отдѣление: Д. АНТОНОВЪ

СЪДЪРЖАНИЕ

	Стр.		Стр.
Отпуски , разрешени на народните представители: Величко Кознички, Никола Андреев, Малинъ Паневъ, Димитъръ Грънчаровъ, Иванъ Лѣкар- ски, Тончо Мечкарски, д-ръ Борисъ Николовъ, Петъръ Цвѣтковъ Цуцумановъ, Стефанъ Дими- тровъ и Иванъ Бомбовъ.	1293	2. За изваждане отъ обращение алуминиевитѣ мо- нети отъ по 1 и 2 л., насѣчени презъ 1923 г. (Съобщение)	1293
Питане отъ народния представителъ Димитъръ Дрѣн- ски къмъ министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве — защо околийскитѣ начал- никъ въ гр. Пловдивъ не съобщава на новоиз- бранитѣ съветници отъ с. Дуванлий, Пловдивска околия, да се събератъ и конституиратъ като новъ общински съветъ. (Съобщение)	1293	3. За опазване растенията отъ болести и неприя- тели. (Трето четене — приемане)	1293
Законопроекти:		4. За разрешаване на Кулската градска община да сключи заемъ. (Първо четене — приемане)	1294
1. За данъчни облекчения на акционернитѣ, коман- дитно-акционернитѣ банки и кооперативнитѣ кредитни сдружения. (Съобщение)	1293	5. За бюджета на държавата за 1930/1931 финан- сова година. (Първо четене — продължение разискванията)	1294
		6. За измѣнение и допълнение на закона за данъка отъ имоти, придобити по безвъзмезденъ на- чинъ. (Първо четене — приемане)	1306
		Дневенъ редъ за следващото заседание	1307